

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Глухівський національний педагогічний університет імені
Олександра Довженка

Кафедра теорії і методики початкової освіти

МАГІСТЕРСЬКА РОБОТА

Цифрові комунікації як засіб формування англomовної комунікативної
компетентності учнів початкової школи

Виконала:
Чжен Наньнань
Група: 61 М-ПО
Спеціальність: 013 Початкова освіта
Освітня програма: Початкова освіта

Науковий керівник:
д.п.н., професор кафедри педагогіки і
психології початкової освіти
Пінчук Ірина Олександрівна

Допущено до захисту
«16» травня 2024 р.

Завідувач кафедри
Гонч проф. Бірюк Л. Я.

Дата захисту: «16» жовтня 2024 р.
Оцінка 78

Підпис членів ЕК:
Гонч (Гончарова О.М.)
Гонч (Модимова Т.Т.)
Гонч (Гончарова Т.Т.)
Гонч (Мозуль Т.В.)

Глухів 2024 р.

№01/24
04.11.2024
Гонч

АНОТАЦІЯ

Чжен Наньнань. Цифрові комунікації як засіб формування англомовної комунікативної компетентності учнів початкової школи. Магістерська робота на здобуття ступеня магістра за спеціальністю 013 «Початкова освіта». Глухівський національний педагогічний університет імені Олександра Довженка, Навчально-науковий інститут педагогіки і психології, кафедра педагогіки і психології початкової освіти. Глухів, 2024. 70 с., 6 таблиць, список використаних джерел містить 63 джерела, 2 розділи, 2 додатки.

Магістерське дослідження присвячене вивченню методики використання цифрових комунікацій з метою формування англомовної комунікативної компетентності у здобувачів початкової освіти. У роботі описано ретроспективу застосування різних цифрових технологій у початковій школі, психологічні основи використання цифрових технологій для організації навчання англійської мови в початкових класах та методичні засади застосування цифрових технологій як засобу формування англомовної комунікативної компетентності здобувачів освіти в початковій школі. У другому розділі розкрито мовно-методичні принципи розвитку англомовної комунікативної компетентності учнів початкових класів, створено й викладено особливості методики формування англомовної комунікативної компетентності здобувачів початкової освіти засобом цифрових комунікацій, та доведено ефективність використання пропонованої методики.

Ключові слова: цифрові комунікації, здобувачі початкової освіти, методика навчання англійської мови.

ABSTRACT

Zheng Nannan. Digital communications as a means of developing the English communication skills of primary school pupils. Master's thesis for the degree of Master of Education (Specialty 013: Primary Education). Oleksandr Dovzhenko Hlukhiv National Pedagogical University, Educational and Scientific Institute of Pedagogy and Psychology, Department of Primary Education Pedagogy and Psychology. Hlukhiv, 2024. 70 pages, 6 tables, 2 sections, 2 appendices, and a list of 63 sources used.

This thesis explores the methodology of using digital communication to develop English-language communication skills in primary school pupils. It provides an overview of the using the various digital technologies in primary schools, the psychological basis for using digital technologies to organise English language teaching in primary schools, and the methodological principles for using digital technologies to develop the English-speaking communicative competence of primary school pupils. The second section reveals the linguistic and methodological principles of developing the English-language communication skills of primary school students. It creates and presents the features of a methodology for developing these skills using digital communications and proves the effectiveness of the proposed methodology.

Keywords: digital communications, primary school pupils, English language teaching methodology.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ АНГЛОМОВНОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ ЗАСОБОМ ЦИФРОВИХ КОМУНІКАЦІЙ	8
1.1 Розвиток і сутність поняття «цифрові комунікації» в методиці навчання іноземних мов здобувачів початкової освіти	8
1.2 Цифрові комунікації як засіб формування й розвитку англомовної комунікативної компетентності здобувачів початкової освіти.....	14
1.3 Сучасний стан проблеми формування й розвитку англомовної комунікативної компетентності здобувачів початкової освіти засобом цифрових комунікацій	22
РОЗДІЛ 2. ПРАКТИЧНИЙ АСПЕКТ ФОРМУВАННЯ АНГЛОМОВНОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ ЗАСОБОМ ЦИФРОВИХ КОМУНІКАЦІЙ	30
2.1 Мовно-методичні принципи розвитку англомовної комунікативної компетентності учнів початкових класів засобом цифрових комунікацій.....	30
2.2 Методика формування англомовної комунікативної компетентності здобувачів початкової освіти засобом цифрових комунікацій.....	37
2.3 Результати дослідно-експериментальної перевірки створеної методики.....	43
2.4 Рекомендації щодо впровадження методики формування англомовної комунікативної компетентності здобувачів початкової освіти засобом цифрових комунікацій.....	51
ВИСНОВКИ.....	55
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	57
ДОДАТКИ.....	60

Вступ

У більшості Європейських країн система освіти розвивається відповідно до здобутків науки, нових технологій і потреб модернізації економіки, що мають тенденцію до постійного прискорення. Потребу оновлення освітньої сфери України детерміновано недостатньою відповідністю її сучасного стану запитам суспільства; вимогам міжкультурної комунікації, основним інструментом якої є іншомовна комунікативна компетентність; викликам лінгвальних глобалізаційних явищ. Окрім того, означена потреба актуалізується з огляду на повільне впровадження результатів наукових досліджень в освітню практику; недостатнє усвідомлення необхідності володіння цифровими технологіями як визначальним чинником іншомовної компетентності та інструментом міжкультурної комунікації. Вище зазначене обумовлює потребу володіння іноземною мовою здобувачами початкової освіти України як важливого чинника конкурентноспроможності їх на світовому ринку праці в майбутньому.

Продовження процесу інтеграції вітчизняної освіти в європейський освітній простір відбувається не зважаючи на важкі обставини сьогодення. Триває й удосконалюється впровадження принципів Концепції «Нової української школи» в початкових класах закладів загальної середньої освіти України в умовах реальної загрози суверенітету нашої держави та цінності життя кожного українця.

Відповідно, розвиток іншомовної компетентності здобувачів освіти є невід'ємною частиною модернізації сучасної початкової школи загалом та оптимізації навчання англійської мови зокрема. Інноваційні погляди на навчання англійської мови зумовлюють основне завдання вчителя – організувати продуктивну навчально-пізнавальну діяльність здобувачів початкової освіти для забезпечення реалізації його особистісного когнітивного та креативного потенціалу, що дає можливість опанувати стратегії освітньої діяльності й отримати ефективний самостійний досвід вивчення й використання англійської мови в різних ситуаціях і умовах самореалізації й саморозвитку.

Оновлення освіти на сучасному етапі як основний критерій ефективності освітнього процесу в початковій школі передбачає цифровізацію освітнього процесу з метою розвитку англomовної комунікативної компетентності учасників освітнього процесу.

Модернізація й цифровізація освітнього процесу детермінується відповідно до мети реалізації Концепції «Нова українська школа», у рамках якої відбувається формування в молодших школярів іншомовної комунікативної компетентності рівня володіння іноземною мовою А1 або А2. Формування в них іншомовної комунікативної компетентності як ключової здатності особистості потребує особливих сучасних засобів навчання.

Нове покоління має бути здатним продуктивно й цілеспрямовано діяти в сучасних умовах, бути активними учасниками міжнародної комунікації, мати необхідний комунікативний іншомовний досвід у сфері ситуаційного спілкування, мати розвинуте критичне мислення. З огляду на це, актуальною є проблема застосування цифрових комунікацій у якості засобу формування англomовної комунікативної компетентності учнів початкової школи на уроках англійської мови, вирішення якої сприятиме підвищенню їхньої конкурентоспроможності в майбутньому. Крім того, цифрові комунікації спонукають учнів до навчання, полегшують його й зацікавлюють їх, що можна використовувати як засіб мотивації навчання, проте треба брати до уваги особливості учнів початкової школи та використовувати відповідні методи, прийоми розвитку англomовної компетентності.

Пріоритети розвитку системи освіти та ключові вимоги до англomовної комунікативної компетентності здобувачів початкової освіти відображено в законі України «Про освіту» (2017); Концепції розвитку освіти України на період 2015–2025 рр. (2014), Концепції розвитку педагогічної освіти (2018), Національній стратегії розвитку освіти на період до 2021 р. (2013), Концепції «Нова українська школа» (2016), Концепції популяризації України у світі та просування інтересів України у світовому інформаційному просторі (2016), згідно з якими іншомовна освіта визнається ключовою в забезпеченні сталого розвитку держави на міжнародній арені.

Теоретичний аналіз наукових джерел переконує в накопиченні значного досвіду з означеної проблематики в теорії та практиці початкової освіти.

Проблема формування англомовної компетентності молодших школярів привертає особливу увагу впродовж останніх десятиліть і стала предметом наукового пошуку вчених В. Баркасі, О. Бігич, Л. Биркун, Н. Бориско, Л. Мамчур, О. Місечко, Л. Морської, Н. Муқан, С. Ніколаєвої, І. Пінчук, О. Рудич, С. Роман, О. Устименко та ін.

Питаннями застосування цифрових технологій у процесі навчання англійської мови здобувачів початкової освіти займалися такі зарубіжні вчені: С. Бакс (S. Вах), С. Берсталл (C. Burstall), М. Бирам (M. Byram), Дж. Корбетт (J. Corbett), Д. Кристал (D. Crystal), М. Дулі (M. Dooly), М. Флемінг (M. Fleming), С. Гут (S. Guth), Ф. Хелм (F. Helm), Дж. Хіггінс (J. Higgins), М. Джуел (M. Jewell), К. Кірш (C. Kirsch), Ю. Лам (Y. Lam), Ч. Леун (C. Leung), Н. Рассоол (N. Rassool), Р. Стеннард (R. Stannard), М. Свен (M. Swain), А. Телла (A. Tella), М. Пегрума (M. Pegrum), А. Перкінс (A. Perkins), М. Варшауер (M. Warschauer), М. Уалд (M. Wild) та інші.

Вивчення й узагальнення процесів реформування педагогічної освіти, наукових джерел з теорії та методики формування англомовної комунікативної компетентності молодших школярів свідчить про низку суперечностей, що вимагають розв'язання, зокрема, між:

- між вимогами соціального замовлення на застосування цифрових комунікацій під час навчання здобувачів початкової освіти з метою розвитку їхніх умінь спілкуватися англійською мовою у відповідній ситуації мовлення й недостатньою здатністю і спрямованістю закладів початкової освіти України на вирішення цієї проблеми;

- між вимогами оновленої законодавчої бази до рівня сформованості англомовної комунікативної компетентності здобувачів початкової школи й недостатньо ефективною її реалізацією на практиці в закладах початкової освіти.

Зазначені вище суперечності й аналіз психолого-педагогічної літератури переконливо свідчать, що існує потреба в висвітленні теоретичних і практичних

засад розвитку застосування цифрових комунікацій із метою формування англomовної комунікативної компетентності здобувачів початкової освіти, що передбачає використання в навчанні молодших школярів цифрових комунікацій на уроках англійської мови.

Вище зазначене обумовило вибір теми нашого дослідження **«Цифрові комунікації як засіб формування англomовної комунікативної компетентності учнів початкової школи»**.

Мета полягає в теоретичному обґрунтуванні, розробленні й перевірці ефективності методики формування англomовної комунікативної компетентності учнів початкової школи засобом цифрових комунікацій.

Завдання дослідження:

1. На основі аналізу психолого-педагогічної, наукової й методичної літератури з'ясувати сутність поняття «цифрові комунікації», їх класифікацію та процес розвитку сучасних цифрових технологій.

2. Проаналізувати сучасний стан застосування цифрових комунікацій на уроках англійської мови в педагогічній практиці початкової школи.

3. Створити методику застосування цифрових комунікацій для формування й розвитку англomовної комунікативної компетентності здобувачів початкової освіти.

4. Перевірити ефективність створеної методики та розробити рекомендації щодо застосування цифрових комунікацій на уроках англійської мови в початкових класах.

Об'єкт дослідження – процес формування й розвитку англomовної комунікативної компетентності учнів початкової школи.

Предмет дослідження – методика застосування цифрових комунікацій для розвитку англomовної комунікативної компетентності здобувачів початкової освіти.

Методи дослідження – теоретичні: аналіз і синтез; індукція, дедукція і порівняння; систематизація; узагальнення; абстрагування; – емпіричні: спостереження; статистична обробка; педагогічний експеримент, експертна оцінка, бесіда.

Практичне значення дослідження полягає в упорядкуванні методики застосування цифрових комунікацій для формування й розвитку англомовної комунікативної компетентності здобувачів початкової освіти та методичного забезпечення процесу її реалізації. Матеріали дослідження можуть використовуватись у професійній підготовці студентів педагогічних факультетів ЗВО за спеціальністю 013 «Початкова освіта» у процесі вивчення дисципліни «Методика навчання іноземної мови», під час педагогічних практик і занять з методики навчання іноземної мови, а також застосовуватися вчителями-практиками в освітньому процесі з англійської мови в початкових класах.

Вірогідність результатів дослідження забезпечувалася методологічним і теоретичним обґрунтуванням його вихідних концептуальних положень; використанням комплексу методів дослідження, адекватних його предмету, меті, завданням, статистичною обробкою матеріалів дослідно-експериментальної роботи, зіставленням результатів дослідження з масовою педагогічною практикою.

Апробація результатів дослідження: основні положення та висновки роботи доповідалися й обговорювалися на III регіональному науково-методичному семінарі «Компетентнісний підхід в освіті: теорія і практика» (Глухів, 16 листопада 2023 року), II Всеукраїнській науково-практичній інтернет-конференції «Розвиток гнучких умінь (soft skills) у процесі освітньої діяльності: теорія і практика» (Глухів, 22 лютого 2024 року), VI Всеукраїнській студентсько-викладацькій науково-практичній інтернет-конференції з міжнародною участю «Сучасні тенденції та перспективи мовно-літературної освіти в Україні» (м. Глухів, 15–16 лютого 2024 року).

Структура магістерського дослідження. Робота складається зі вступу, двох розділів, висновків до розділів, загальних висновків, списку використаних джерел, що містить 63 джерела, з яких 27 – англомовних авторів, 2 додатка. Магістерське дослідження містить 7 таблиць. Загальний обсяг дослідження 70 сторінок, основний текст викладено на 64 сторінках.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ АНГЛОМОВНОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ ЗАСОБОМ ЦИФРОВИХ КОМУНІКАЦІЙ

1.1 Розвиток і сутність поняття «цифрові комунікації» в методиці навчання іноземних мов здобувачів початкової освіти

У контексті дослідження проблеми застосування цифрових комунікацій із метою формування й розвитку англomовної комунікативної компетентності молодших школярів важливо з'ясувати ціннісний потенціал досліджуваного феномену на основі аналізу вітчизняних і зарубіжних праць.

У вітчизняній науковій думці проблема обґрунтування важливості застосування цифрових комунікацій із метою формування й розвитку англomовної комунікативної компетентності учнів початкових класів на уроках англійської мови порівняно нова.

Застосування цифрових комунікацій із метою формування й розвитку англomовної комунікативної компетентності молодших школярів сьогодні є невід'ємною частиною модернізації сучасної початкової школи загалом та оптимізації навчання англійської мови зокрема. Інноваційні погляди на навчання іноземних мов зумовлюють основне завдання вчителя – організувати продуктивну навчально-пізнавальну діяльність учня для забезпечення реалізації його особистісного когнітивного та креативного потенціалу, що дає можливість опанувати стратегії освітньої діяльності й отримати ефективний самостійний досвід вивчення та використання англійської мови в різних ситуаціях і умовах самореалізації та саморозвитку [6, с. 213].

На початку дослідження з метою вивчення ключового поняття ми визначимо терміни «цифрові комунікації» та «цифрові комунікації навчання іноземних мов» у сучасних наукових джерелах.

Відповідно до дослідження Digital Communications in Education, проведене в Pew Research Center, цифрові комунікації в освіті охоплюють використання

різних цифрових платформ і інструментів для забезпечення доступу до інформації та навчальних матеріалів, зокрема в онлайн-форматі, що сприяє більш гнучкому та персоналізованому навчанню студентів (Open Library OKState) [41].

Термін, зазначений в Digital Communications Strategy з Tufts University включає використання цифрових медіа для передачі ключових повідомлень, створення відчуття спільноти, а також забезпечення взаємодії з аудиторією через різноманітні платформи, включаючи соціальні мережі, блоги та відео контент (Communications) [45].

Поняття «цифрові комунікації в навчанні іноземних мов» відповідно до UW Professional & Continuing Education в журналі «Master of Communication in Digital Media» (University of Washington) [47] охоплюють використання цифрових інструментів і платформ для створення інтерактивних навчальних матеріалів, які сприяють розвитку мовних навичок. Цей процес включає використання відео, аудіо, інтерактивних вправ та інших форм цифрового контенту для покращення навчання мови.

Визначення, подане в журналі «Journal of Digital Learning in Teacher Education» у статті «Bachelor's Degree Completion» [42] фокусується на застосуванні цифрових комунікацій для поліпшення мовної компетентності учнів через онлайн-курси, платформи електронного навчання та мобільні додатки, що забезпечують доступ до автентичного мовного контенту та інтерактивних завдань.

Digital Divide and Learning (Oklahoma State University) [48] описує цифрові комунікації як засіб подолання цифрової нерівності та підвищення доступності до навчальних ресурсів, включаючи мовні курси, що дозволяє учням з різних соціальних верств покращувати свої мовні навички через доступ до інтернет-ресурсів (Open Library OKState).

Ці визначення допомагають зрозуміти, як сучасні цифрові технології використовуються для покращення навчання іноземних мов, зокрема в

початковій школі, та як вони сприяють розвитку видів мовленнєвої діяльності молодших школярів.

Із метою детального вивчення процесу розвитку поняття «цифрові комунікації» проведемо порівняльний аналіз поняття «цифрові комунікації» у методичних джерелах останнього десятиліття, що дозволить відстежити еволюцію цього поняття та виявити ключові зміни в його розумінні і застосуванні.

Протягом 2015-2017 років відбувалася початкова стадія впровадження цифрових комунікацій у освітній процес. У цей період цифрові комунікації лише починають активно впроваджуватись у навчальний процес. Основна увага приділяється інтеграції базових цифрових інструментів.

Учителі користувалися такими технологічними засобами в цей період: використання комп'ютерів, інтерактивних дошок та проєкторів для покращення візуального й аудіального сприйняття навчального матеріалу. Протягом означеного періоду вчителі починають застосовувати перші електронні ресурси. Застосування електронних підручників і навчальних платформ (наприклад, Moodle) для організації дистанційного навчання та надання доступу до навчальних матеріалів є досить популярним.

Основними методичними підходами, що застосовувалися були переважно традиційні методи з цифровими елементами. Наприклад, використання традиційних методів навчання з додаванням цифрових елементів, таких як презентації та відеоматеріали. У цей час починають використовуватися інтерактивні методи навчання, включаючи опитування й тести в реальному часі за допомогою цифрових інструментів. Загалом протягом зазначеного періоду цифрові комунікації ще не були такими поширеними засобами навчання іноземних мов, оскільки учні ходили до школи й навчання було офлайнним.

Протягом наступного періоду, 2018-2020 років, основні характеристики навчання дещо змінюються, оскільки в той час як більшість країн світу, так і Україну охоплює пандемія коронавірусу. Відповідно, більшість шкіл не мають

змоги працювати в стандартному режимі й змушені переходити на дистанційне навчання.

Тому відбувається певне зростання популярності цифрових комунікацій, вони стали більш поширеними й інтегрованими в освітній процес. Учителі та учні почали активніше використовувати цифрові технології в навчанні. Почастішало застосування мобільних пристроїв у навчальному процесі, таких як смартфони та планшети. Мобільні додатки, такі як Duolingo та Quizlet, стали популярними серед учнів на той час. Окрім того, зростає використання соціальних мереж для комунікації та обміну навчальними матеріалами. Зростає роль платформ, таких як Facebook, Instagram, та спеціалізованих освітніх мереж.

У цей період змінилася тенденція до застосування основних методичних підходів. Такими стали гейміфікація та колаборативне навчання. *Гейміфікація* використовувалася в якості інтеграції ігрових елементів у навчання для підвищення мотивації учнів. *Колаборативне навчання*: привернуло до себе більше уваги з огляду до спільної роботи учнів у цифровому середовищі, включаючи проекти та групові завдання з використанням онлайн-інструментів.

У період з 2021 р. й по сьогоднішній день цифрові комунікації є одним із основних засобів навчання. Великий вплив пандемії COVID-19 та воєнних дій на території України на освітній процес значно прискорив упровадження цифрових комунікацій. Сьогодні дистанційне навчання стало нормою. Тому, ми вже не можемо уявити собі сучасний освітній процес без застосування цифрових комунікацій.

Сутність поняття «цифрові комунікації» в методиці навчання мов у початковій школі полягає у використанні цифрових технологій та інструментів для покращення навчального процесу, розвитку комунікативних навичок та мотивації учнів, що включає інтеграцію різноманітних цифрових ресурсів і платформ, які сприяють активному і ефективному вивченню мов.

Наступник кроком нашого дослідження було визначення переваг і недоліків цифрових інструментів навчання англійської мови здобувачів початкової освіти, що подано в табл. 1.1 та 1.2.

Таблиця 1.1

Головні переваги сучасних цифрових технологій

Переваги	Опис
Ефективність	Цифрові технології автоматизують завдання, пов'язані з обробкою мови, такі як переклад, транскрипція та резюмування, роблячи ці процеси швидшими та ефективнішими.
Покращений зв'язок	Цифрові технології дозволяють миттєво спілкуватися різними мовами та культурами, сприяючи глобальному спілкуванню та співпраці.
Доступ до інформації	Пошукові системи та системи рекомендацій вмісту, що працюють на основі цифрових технологій, допомагають користувачам швидко та легко знаходити відповідну інформацію.
Покращена доступність	Технології розпізнавання мовлення та перетворення тексту в мовлення покращують доступність для людей з обмеженими можливостями, роблячи цифровий вміст більш доступним.
Персоналізація	Цифрові технології дозволяють персоналізувати рекомендації контенту, голосових помічників і чат-ботів, які можуть надавати користувачам індивідуальну інформацію та послуги.
Багатомовність	Програми для машинного перекладу та вивчення мов допомагають людям вивчати та спілкуватися кількома мовами, долаючи мовні бар'єри.
Аналіз даних	Інструменти аналізу настроїв і текстової аналітики дозволяють компаніям і організаціям отримувати інформацію з великих обсягів текстових даних, сприяючи прийняттю рішень і залученню клієнтів.
автоматизація	Цифрові технології можуть автоматизувати завдання підтримки клієнтів, створення вмісту та введення даних, заощаджуючи час і ресурси.
Збереження мови	NLP можна використовувати для (doi.org) оцифрування та збереження зникаючих мов та історичних текстів для майбутніх поколінь.

Таким чином, цифрові комунікації в методиці навчання іноземних мов у початковій школі сприяють створенню інтерактивного, мотивуючого та

персоналізованого навчального середовища, яке підвищує ефективність освітнього процесу та розвиток комунікативних навичок учнів. Проте, цифрові комунікації мають й негативні наслідки на освітній процес з англійської мови.

Таблиця 1.2.

Головні недоліки сучасних цифрових технологій

Недоліки	Опис
Упередженість і справедливість	Цифрові моделі та алгоритми можуть успадковувати та підтримувати упередження, наявні в навчальних даних, що призводить до упереджених або несправедливих результатів, особливо в питаннях, пов'язаних із статтю, расою чи культурою.
Конфіденційність	Цифрові технології можуть викликати занепокоєння щодо конфіденційності, особливо в таких програмах, як голосові помічники, які збирають і обробляють дані користувачів.
Ризики безпеки	Текстові атаки, такі як фішингові електронні листи та зловмисні чат-боти, можуть використовувати вразливі місця в мовних технологіях.
Переміщення з роботи	Автоматизація мовних завдань може призвести до переміщення роботи в таких сферах, як переклад, створення контенту та підтримка клієнтів.
Питання якості	Машинний переклад і автоматичне створення вмісту не завжди можуть давати високоякісні результати, що призводить до непорозумінь і помилок.
Втрата людського дотику	Дедалі більша залежність від автоматизованої комунікації, як-от чат-ботів, може призвести до втрати (doi.org) людського контакту та особистого зв'язку під час обслуговування клієнтів та інших взаємодій.
Залежність	Надмірна залежність від цифрових технологій може призвести до зниження рівня володіння мовою та комунікативних навичок у людей.
Етичні проблеми	Етичні дилеми виникають, коли цифрові технології використовуються для потенційно шкідливих цілей, таких як глибоке створення фейків і кампанії з дезінформації.
Складність	Розробка та підтримка цифрових технологій може бути складною та ресурсомісткою, обмежуючи доступ для невеликих організацій та спільнот.
Опір змінам	Деякі особи та організації можуть чинити опір застосуванню цифрових технологій через незнайомість, недовіру або занепокоєння щодо безпеки роботи.
Цифровий розрив	Доступ до цифрових технологій не є рівноправним, а цифровий розрив може посилити розбіжності в доступі до інформації та засобів зв'язку.

Отже, можемо зазначити, що цифрові комунікації стали невід'ємною частиною сучасної методики навчання іноземних мов, забезпечуючи більше можливостей для інтерактивного та індивідуалізованого навчання. Розвиток інноваційних технологій привів до створення більш ефективних і адаптивних навчальних середовищ, що дозволяють краще задовольняти потреби сучасних здобувачів освіти.

Наступним кроком нашого дослідження й буде детальніше вивчення різноманіття сучасних цифрових технологій, що застосовуються в сучасному освітньому процесі.

1.2 Цифрові комунікації як засіб формування й розвитку англomовної комунікативної компетентності здобувачів початкової освіти

Логіка нашого дослідження потребує вивчення особливостей і різновидів цифрових комунікацій як засобу розвитку англomовної комунікативної компетентності.

Удосконалення сучасної початкової освіти має на меті переорієнтацію освітнього процесу на розвиток здобувачів початкової освіти й уміння самостійно здобувати нові знання. Для нових поколінь здобувачів освіти, які формуються в цифровому просторі, функція вчителя, який передає знання, сходить на нівець. Проте, збільшується важливість розвитку ключових компетентностей, що спрямовані на вміння молодших школярів самостійно здобувати потрібну інформацію й використовувати відповідно до поставлених цілей. Постійний професійний розвиток педагогів у сфері цифрових технологій залишається критично важливим для успішної інтеграції цифрових комунікацій у навчальний процес.

Пандемія COVID-19 та військові дії на території України стали певним каталізатором змін та значно прискорили впровадження та адаптацію цифрових

комунікацій в освіті. Основними методичними підходами є поєднання віртуальних та традиційних методів навчання у змішаних моделях. Залежно від регіону України та можливостей по-різному використовуються віртуальні та змішані форми навчання. Досить поширеним сьогодні є використання аналітичних інструментів для моніторингу та оцінки прогресу учнів. Крім того, сьогодні зросла увага до розвитку м'яких навичок (soft skills), таких як комунікація, критичне мислення та співпраця за допомогою цифрових інструментів.

У науковій літературі визначено такі основні цифрові технології : *комплексні цифрові екосистеми*: використання комплексних платформ, таких як Google Classroom, Microsoft Teams, Zoom для організації навчального процесу та *інтелектуальні технології*: впровадження штучного інтелекту та машинного навчання для персоналізації навчання, наприклад, адаптивні навчальні платформи.

В результаті аналізу наукової літератури з досліджуваного питання, можемо відзначити основні тенденції, що спостерігаються в застосуванні цифрових технологій у сучасному освітньому процесі:

зростання технологічної інтеграції: починаючи з 2015 року до 2024 року відбулося значне зростання інтеграції цифрових технологій у навчальний процес;

еволюція методичних підходів: перехід від традиційних методів з цифровими елементами до більш комплексних та інтерактивних методів навчання.

Аналіз наукових джерел з цього питання засвідчує, що сьогодні існує велика кількість різноманітних цифрових технологій для вдосконалення англійської компетентності здобувачів освіти. Зупинимося детальніше на огляді основних цифрових інструментів та платформ.

Електронні підручники та навчальні платформи сьогодні стали одним із основних засобів вивчення англійської мови. Використання електронних

підручників, інтерактивних завдань та платформ, таких як Google Classroom, Moodle чи Khan Academy, для доступу до навчального контенту.

Мобільні додатки є важливим допоміжним інструментом для розвитку англomовної компетентності. Використання освітніх мобільних додатків, які допомагають учням вивчати мови через інтерактивні ігри, завдання та тести (наприклад, Duolingo, Quizlet).

Серед найбільш використовуваних в Україні нині є такі інтерактивні засоби навчання: відеоконференції та онлайн-заняття, віртуальні класи, мультимедійні ресурси, інтерактивні мультимедійні презентації, блоги та форуми, аналіз даних та персоналізація навчання. Визначимо основні переваги, недоліки й особливості застосування кожної з них.

Відеоконференції та онлайн-заняття передбачають використання платформ для відеоконференцій (Zoom, Microsoft Teams) з метою проведення онлайн-занять і взаємодії з учнями в режимі реального часу.

Віртуальні класи мають на меті організацію віртуальних класів, де здобувачі освіти можуть взаємодіяти, працювати в групах та брати участь у спільних проєктах.

У сучасному освітньому середовищі дуже актуальними є *мультимедійні ресурси*. Відео ресурси та аудіоматеріали використовуються для покращення розуміння мови та культурного контексту, а також для розвитку навичок слухання та сприйняття. Інтерактивні мультимедійні презентації часто є засобом презентації нового матеріалу та активізації уваги здобувачів початкової освіти.

Соціальні мережі та онлайн-спільноти відіграють також важливу роль у розвитку англomовної компетентності. Використання й спілкування у соціальних мережах використовується для створення онлайн-спільнот для обговорення навчальних тем, обміну думками та підтримки комунікації між учнями та вчителями.

Блоги та форуми є ще одним із засобів формування англomовної комунікативної компетентності через який відбувається заохочення учнів до

ведення блогів або участі у форумах для розвитку навичок письмової комунікації та взаємодії з однолітками.

Гейміфікація навчання застосовується для мотивації навчальної діяльності з англійської мови здобувачів початкової освіти, введення інтеграції елементів гри в освітній процес для підвищення мотивації учнів, таких як змагання, бали, нагороди та рівні. Використання спеціалізованих освітніх ігор для вивчення мов сприяє розвитку лексичних і граматичних навичок у цікавій формі. Інтеграція ігрових елементів у навчання англійської мови застосовується для підвищення мотивації учнів. Це можуть бути онлайн-ігри, які допомагають вивчати нові слова та фрази, такі як Kahoot!, Quizlet, або Storybird для створення інтерактивних історій.

Аналіз даних та персоналізація навчання – ще один важливий інструмент аналізу прогресу здобувачів початкової освіти. Використання цифрових інструментів застосовується для відстеження прогресу молодших школярів, аналізу їхніх успіхів та визначення індивідуальних потреб. Персоналізовані навчальні плани сприяють створенню індивідуальних навчальних планів на основі аналізу даних для забезпечення ефективного навчання кожного учня.

Цифрові комунікації є потужним засобом формування й розвитку англійської комунікативної компетентності здобувачів початкової освіти. Використання цифрових інструментів та платформ у навчанні мови дозволяє створити динамічне, інтерактивне й мотивувальне середовище, що сприяє ефективному вивченню англійської мови. Цифрові комунікації можуть бути використані для досягнення практичної й освітньої мети уроку англійської мови.

Цифрові комунікації продовжують швидко розвиватися, і їх застосування охоплює різні галузі, включаючи методику навчання іноземних мов у початкових класах та роблячи спілкування та доступ до інформації більш ефективними та доступними. Серед найпопулярніших інтерактивних навчальних платформ є освітні програми та додатки. Використання інтерактивних додатків, таких як Duolingo, Lingokids, ABCmouse пропонують

мотивувальні вправи для вивчення лексики, граматики та вимови через ігри та інтерактивні завдання. Мобільні додатки вивчення англійської мови пропонують різноманітні методи навчання. Зупинимося детальніше на основних, що найчастіше використовуються з метою вивчення іноземних мов.

Таблиця 1.3

Переваги застосування мобільних додатків для вивчення англійської мови здобувачами початкової освіти

№	Переваги	Опис
1.	Доступність і зручність	Мобільні додатки для вивчення англійської мови доступні на смартфонах та планшетах, що дозволяє навчатися в будь-який час та в будь-якому місці, є вільний час, що робить їх дуже зручними під час подорожей.
2.	Персоналізоване навчання	Багато мобільних додатків надають можливість персоналізованого навчання, враховуючи рівень знань учнів, мовні цілі та індивідуальні потреби.
3.	Різноманітність ресурсів	Мобільні додатки пропонують різноманітність ресурсів для вивчення, включаючи відеоуроки, аудіоуроки, інтерактивні вправи, тексти, граматичні пояснення та багато іншого, включаючи відео, аудіо, тексти, інтерактивні вправи тощо, що дозволяє використовувати різні методи навчання для максимальної ефективності.
4.	Можливість використання в будь-якому темпі	Можливість навчатися власним темпом, повторюючи матеріал стільки разів, скільки потрібно для засвоєння. Більшість мобільних додатків надають можливість повторення вправ і відстеження прогресу.
5.	Можливість використання вільного часу	Учні можуть використовувати вільний час, наприклад, під час поїздок у громадському транспорті або очікування черги, для вивчення мови за допомогою мобільних додатків
6.	Можливість практикувати в реальних умовах:	Деякі мобільні додатки надають можливість спілкуватися з носіями мови або іншими студентами через чат або відеочат, що дозволяє практикувати мову в реальних умовах.
7.	Мотиваційні функції	Багато додатків мають вбудовану систему мотивації, таку як бали, досягнення, лідерські дошки тощо, що стимулює до постійного навчання та прогресу.

Сучасна комунікація характеризується цифровізацією, миттєвістю, глобальним охопленням, візуальними та мультимодальними елементами, соціальними медіа, налаштуваннями, проблемами конфіденційності та низкою технологічних інструментів і платформ, які змінили спосіб взаємодії людей і організацій, способом обміну інформацією.

На основі аналізу наукової літератури ми визначили, що основні сучасні цифрові технології охоплюють широкий спектр інструментів, методів і додатків, які використовують досягнення в обробці природної мови, машинному навчанні та штучному інтелекті, що надає можливості взаємодіяти з людськими мовами та обробляти їх. Далі ми докладніше зупинимося на кожному з ключових напрямів і прикладів сучасних цифрових технологій.

Використання *мобільних додатків* для вивчення англійської мови є зручним та ефективним. Загалом, мобільні додатки для вивчення англійської мови дозволяють навчатися ефективно та зручно, забезпечуючи доступ до різноманітних ресурсів та можливостей для покращення навичок мовлення, читання, письма та слухання.

Проте, є певні недоліки використання мобільних додатків, що треба брати до уваги під час освітнього процесу з англійської мови. З огляду на те, що існує певна неоднорідність якості мобільних додатків, учителі повинні самостійно перевіряти матеріал, який застосовують на уроках, оскільки якість мобільних додатків може значно відрізнятись, і деякі з них можуть бути менш ефективними або навіть неправильними. Багато мобільних додатків не надають можливості практикувати мову в реальному часі з реальними співрозмовниками, що може бути недоліком для розвитку навичок усного мовлення і розуміння. Для деяких учнів важко зберегти мотивацію для навчання мови за допомогою мобільних додатків через відсутність зовнішнього тиску або стимулів. Без можливості одержати зворотній зв'язок від учителя чи співрозмовника, користувачі можуть набувати неправильних навичок або неправильно вживати мовні структури в мовленні без можливості їх виправлення.

Інтерактивні платформи для розмовного тренування англійської мови дозволяють практикувати мовні навирозвивати англомовну комунікативну компетентність за допомогою спілкування з носіями мови. Крім того є ряд інтерактивних платформ, якими користуються сучасні вчителі для спілкування з учнями. Найбільш популярні платформи для навчання, такі як Google Classroom, Seesaw або Edmodo, дозволяють учителям створювати завдання, організовувати класи та надавати зворотний зв'язок, забезпечуючи структуру та організацію освітнього процесу.

Мультимедійні ресурси відіграють важливу роль для вивчення англійської мови. Відео та аудіоматеріали (відеоуроки, мультфільми, пісні та аудіокниги) використовуються для покращення розуміння мови на слух та ознайомлення з культурними аспектами англомовних країн. Наприклад, ресурси YouTube Kids або спеціалізовані канали, такі як Super Simple Songs.

Інтерактивні презентації та віртуальні тури надають можливість створення презентацій з анімацією, звуком та відео, а також використання віртуальних турів для занурення учнів у англомовне середовище. Змагання та конкурси проводяться задля організації онлайн-змагань та конкурсів на платформі класу для заохочення активного вивчення мови.

Соціальні мережі та комунікаційні платформи допомагають віртуальним обговоренням та форумам. Використання безпечних платформ для обговорень, таких як Edmodo або закриті групи в соціальних мережах, де учні можуть практикувати англійську мову у письмових та усних формах. Пен-пали та міжнародні проекти сприяють організації обміну листами або онлайн-зустріччю з учнями з інших країн для практики мовних навичок у реальних ситуаціях.

Цифрові проєкти та творчі завдання спонукають до створення цифрового контенту й заохочення учнів до створення власних відео, подкастів, блогів або презентацій англійською мовою, що сприяє розвитку творчих навичок та впевненості у використанні мови.

Проектна робота також можлива через організацію групових проєктів, де учні можуть співпрацювати над спільними завданнями, використовуючи англійську мову для комунікації.

Зворотний зв'язок та оцінювання відбувається через *цифрові інструменти для оцінювання*. Використання інструментів, таких як Google Forms, Socrative або Kahoot!, для проведення тестувань, опитувань та отримання миттєвого зворотного зв'язку.

Інтерактивні зошити та портфоліо мають неоціненне значення, оскільки ведення цифрових зошитів або портфоліо, де здобувачі початкової освіти можуть зберігати свої роботи, отримувати коментарі від учителя та слідкувати за своїм прогресом.

Велика кількість *відеоуроків* для вивчення англійської мови, які варіюються за рівнем складності, тематикою та методикою, мають на меті розвиток аудіювання здобувачів початкової освіти на основі автентичних відео матеріалів. Також з метою розвитку вмінь аудіювання можуть бути використані аудіокурси та подкасти для вивчення англійської мови

Отже, цифрові комунікації значно розширюють можливості для розвитку англомовної комунікативної компетентності учнів початкової школи, роблячи навчання більш цікавим, інтерактивним та ефективним.

1.3. Сучасний стан проблеми застосування цифрових комунікацій із метою розвитку англомовної комунікативної компетентності здобувачів початкової освіти

Основне призначення іноземної мови як освітньої галузі «Мови і літератури» Державного стандарту базової і повної загальної середньої освіти – сприяти оволодінню здобувачами початкової освіти всіма видами мовленнєвої діяльності, основами культури усного і писемного мовлення, базовими вміннями й навичками використання іноземної (англійської) мови в різних сферах і ситуаціях. Як вище зазначалося, ефективним методом формування англомовної комунікативної компетентності здобувачів початкової освіти є використання цифрових комунікацій, що зумовлює використання принципів системності, комплексності, цілісності, інтеграції як ключових.

Розвиток теорії і практики початкової освіти пов'язаний із науковою діяльністю відомих представників української інтелігенції, зокрема Л. Бірюк [4], М. Вашуленка [7], Г. Кловак, В. Собко [13], І. Пінчук [21-25], та ін.

Попередній аналіз досвіду як вітчизняних [5, 8-9, 14-18], так і зарубіжних [38-46] науковців і методистів довів, що для того, щоб учні початкових класів продуктивно комунікували англійською мовою, слід використовувати цифрові комунікації на уроках англійської мови в початкових класах закладів загальної середньої освіти, що створює на уроці особливу атмосферу, пожвавлює викладання, вносить різноманітність, викликає позитивні емоції та створює високу мотивацію до вивчення мови.

Після 2015 року багато вчених досліджували застосування цифрових комунікацій у методиці навчання іноземних мов у початковій школі. Далі подамо аналіз основних робіт, що висвітлюють цю тематику. Спершу зупинимося на вітчизняних учених, які вивчали цифрові комунікації.

В останні роки українські науковці активно досліджували застосування цифрових комунікацій у методиці навчання іноземних мов у початковій школі. Розглянемо основні роботи та їхні висновки.

І. Сущенко (2017) у роботі «Використання цифрових технологій у початковій школі для вивчення іноземних мов» звертала увагу на особливості використання й застосуванні мультимедійних матеріалів і ресурсів (відео, аудіо, інтерактивних презентацій) для покращення розуміння та запам'ятовування нового матеріалу. Крім того, вона робила акцент на ігрових методах навчання та аналізі використання цифрових ігор з метою підвищення мотивації учнів до вивчення іноземної мови. Дослідниця рекомендує інтеграцію мультимедійних ресурсів у традиційні уроки для забезпечення більш ефективного навчання.

О. Ковальчук (2018) у дослідженні на тему «Роль мобільних додатків у вивченні англійської мови в початковій школі» описує основні аспекти мобільного навчання, вивчення впливу мобільних додатків, таких як Duolingo та Lingokids, на ефективність навчання англійської мови у молодших школярів. Учений зважає на індивідуалізації навчання. Дослідження показує, що мобільні додатки дозволяють забезпечити індивідуальний підхід до кожного учня, враховуючи їхні індивідуальні потреби та рівень знань. У висновках зазначено, що використання мобільних додатків сприяє покращенню мовних навичок, зокрема вивченню лексики та граматики.

Н. Дячук (2019) у своїй роботі «Використання соціальних медіа для навчання іноземних мов у початковій школі» зазначає основні аспекти застосування соціальних мереж та аналізує можливості використання соціальних мереж (Facebook, Instagram) та онлайн-спільнот для навчання іноземних мов. Учена акцентує увагу на тому, що соціальні медіа сприяють розвитку комунікативних навичок учнів через спілкування з носіями мови та участі в міжнародних проєктах. Учена надає рекомендації щодо безпечного та ефективного використання соціальних медіа в освітньому процесі.

В. Олійник (2020) у дослідженні «Інтерактивні методи навчання іноземних мов з використанням цифрових технологій» аналізує основні інтерактивні платформи та особливості їх використання, зокрема Kahoot!, Quizlet та Padlet з метою активізації освітнього процесу. Науковиця зазначає особливу залученість учнів, та те, що інтерактивні методи навчання сприяють більшій залученості молодших школярів та покращенню їхньої мотивації та доводить ефективність запропонованої методики. Дослідження показує, що інтерактивні методи допомагають покращити результати навчання, особливо для розвитку лексичних та граматичних навичок.

М. Пономарьова (2021) в дослідженні «Віртуальна реальність як засіб вивчення іноземних мов у початковій школі» описує основні аспекти віртуальної реальності та можливості використання VR-технологій для навчання іноземних мов. Занурення у мовне середовище забезпечує занурення у реальні ситуації, що допомагає здобувачам початкової освіти краще розуміти і використовувати англійську мову. Позитивним моментом є те, що віртуальні екскурсії та симуляції сприяють покращенню розуміння мови та культурного контексту.

Отже, можемо зазначити, що вітчизняні вчені активно досліджують різні аспекти застосування цифрових комунікацій у навчанні іноземних мов у початковій школі. Ключові висновки їхніх робіт підкреслюють ефективність використання цифрових технологій для підвищення мотивації учнів, покращення їхніх мовних навичок та забезпечення більш індивідуалізованого підходу до навчання. Серед найбільш популярних методів – використання мультимедійних ресурсів, мобільних додатків, соціальних медіа, інтерактивних платформ та віртуальної реальності. Ці дослідження демонструють, що цифрові комунікації є важливим інструментом у сучасній методиці навчання іноземних мов у початковій школі.

Тепер звернемося до наукового доробку закордонних учених щодо вивчення проблеми застосування цифрових комунікацій з метою навчання англійської мови здобувачів початкової освіти.

Д. Томас і Ч. Чжан (2017) у роботі «Digital Tools in Early Language Learning: Enhancing Motivation and Engagement» розкривають основні аспекти цифрових технологій з метою підвищення мотивації учнів. Дослідження показує, що інтерактивні цифрові інструменти (мобільні додатки, інтерактивні книги) підвищують мотивацію молодших до вивчення англійської мови. Це відбувається через залученість здобувачів освіти до освітнього процесу. Використання цифрових технологій робить навчання більш захоплюючим і сприяє активному залученню учнів початкових класів до процесу вивчення англійської мови. Дослідники надають методичні рекомендації, де рекомендується інтеграція мультимедійних ресурсів та ігрових елементів у традиційні уроки іноземної мови.

В. Гарсія та М. Пінеда (2018) у роботі «The Role of Digital Storytelling in the Development of Language Skills in Primary Education» звертають увагу на особливості цифрової сторітелінг. Використання цифрових історій для розвитку мовних навичок у молодших школярів покращує навички читання й письма. Здобувачі початкової освіти, які створюють власні цифрові історії, показують покращення в розумінні прочитаного та на письмі. Крім того, в них розвивається креативність й уміння співпрацювати. Дослідження підкреслює важливість розвитку креативних навичок та співпраці серед учнів через створення спільних проєктів.

Ю. Чен і К. Лі (2019) в дослідженні «Impact of Mobile Learning on Young Learners' Language Acquisition» знайомлять нас із основними аспектами мобільного навчання. Використання мобільних додатків для вивчення іноземних мов серед молодших школярів передбачає персоналізоване навчання. Дослідження підкреслює ефективність мобільного навчання у забезпеченні персоналізованого підходу до кожного учня. Результати навчання доводять ефективність запропонованої методики і демонструють покращення результатів навчання з англійських мовних навичок завдяки інтеграції мобільних додатків у навчальний процес.

Дж. Сміт і Е.Джонс (2020) у науковій роботі «Integrating Augmented Reality in Early Language Education» підкреслюють основні аспекти використання доповненої реальності. Використання технологій доповненої реальності для навчання іноземних мов забезпечує візуалізацію та інтерактивність. Покращення розуміння та запам'ятовування нового матеріалу відбувається через візуалізацію й інтерактивні елементи. Залученість учнів до вивчення англійської мови покращує результати навчання. AR-технології сприяють більш активному залученню учнів у навчальний процес.

Л. Родрігес та А. Мартінез (2021) у дослідженні «Online Collaboration Tools and Language Learning in Primary Education» вивчають ключові інструменти для онлайн-співпраці. Використання платформ для онлайн-співпраці (Google Docs, Padlet) у навчанні іноземних мов значно покращує результати оволодіння англійською мовою. Крім того, в учнів відбувається розвиток комунікативних навичок. Покращення навичок усної та письмової комунікації через спільні проекти, завдання та групову роботу. Підвищення ефективності групової роботи та розвитку соціальних навичок відбувається завдяки використанню інтерактивних он-лайн платформ у освітньому процесі.

К. Давіс та С. Лі (2022) у роботі «The Effectiveness of Virtual Reality in Primary Language Education» описують специфіку застосування віртуальної реальності під час освітнього процесу з іноземної мови в початкових класах. Використання VR-технологій для занурення учнів у мовне середовище поглиблює їхні знання. Занурення у віртуальні ситуації допомагає учням краще розуміти і використовувати мову в реальних контекстах. Крім того, вчені розглядають цей процес засобом навчання через досвід. Віртуальна реальність сприяє навчанню через досвід, що робить процес вивчення мови більш ефективним і захоплюючим.

З огляду на тему нашого дослідження виникає потреба аналізу чинних підручників, а точніше НМК, що використовуються в освітньому процесі здобувачів початкової освіти на уроках англійської мови.

Проаналізувавши сучасні навчально-методичні комплекти з англійської мови для початкової школи, можемо зазначити, що підручники з англійської мови для 1 – 4 класів будуються за тематичним принципом. Аналіз чинних підручників засвідчив, що в навчально-методичних комплектах для початкових класів українських авторів міститься невелика кількість вправ і завдань, спрямованих на застосування цифрових комунікацій. Українські автори підручників, серед яких О. Карпюк, пропонують такі види роботи та завдань: «Listen to the song», «Play a game», «Listen and repeat», «Listen, find and point», «Follow and read», «Role-play», «Mime».

Варто звернути увагу на той факт, що в навчально-методичних комплектах зарубіжних видань (Oxford, Cambridge) автентичний англomовний матеріал на використання цифрових комунікацій представлений більшою кількістю вправ і завдань та є більш різноманітним. Різноманітна тематика текстів для читання, до яких є ряд інтерактивних вправ і завдань, представлені в підручниках “Quick Minds”, “Family and Friends”, “Academy Stars”, “Go Getter” тощо. Аналіз сучасних підручників з англійської мови дозволив визначити фактичний матеріал цифрових комунікацій у навчально-методичних комплектах для початкової школи.

Проаналізуємо детальніше підручник з англійської мови української авторки О. Карпюк. Підручник створено на базі Концепції формування здатності молодших школярів до міжкультурного спілкування, що передбачає більшу соціокультурну спрямованість освітнього процесу з англійської мови, в основі якого – особистість учнів та здатність до англomовного комунікування на міжкультурному рівні. У ході розроблення підручника авторка використовувала принцип спрощення змісту навчання й мала на меті те, що систему навчання англійської мови варто будувати спочатку з опорою на простий мовний матеріал і нескладні ситуації мовлення з метою навчання учнів початкових класів висловлювати власні думки у простій формі усно й писемно.

Навчальний матеріал у НМК розміщено за блочною структурою, що сприяє збалансованому розвитку всіх видів мовленнєвої діяльності. Навчально-

методичний апарат підручника для початкової школи відображає специфіку англійської мови, що передбачає провідним компонентом змісту навчання англійської мови розвиток різних видів мовленнєвої діяльності: говоріння, аудіювання, читання і письма.

Серед зарубіжних НМК найпопулярнішим є Quick Minds, то звернемося до аналізу саме цього підручника. Quick Minds – це автентичний підручник з англійської мови для молодших школярів, адаптований згідно з новими програмами і стандартами Нової української школи. В ході створення остаточного варіанту підручника бралися до уваги побажання й відгуки вчителів початкових класів, які пілотували книгу під час усього періоду роботи над ним. Будучи абсолютною новинкою серед українських НМК з англійської мови для початкової школи, він може застосовуватися вчителями як для позашкільних додаткових занять, так і для безпосередньо уроків англійської в школі. Весь матеріал НМК подано у вигляді історії героїв та спрямовано на розвиток соціальної відповідальності молодших школярів, їхніх життєвих компетентностей і моральних цінностей, у ньому також подано цінний приклад поведінки в різних життєвих ситуаціях, що дозволяє розвивати критичне мислення, виховує самостійну особистість, здатну діяти в команді.

Розділ з фоніксами допомагає здобувачам початкової освіти засвоювати правильну вимову, а також готує їх до сприйняття письмового тексту через розвиток уміння співвідносити звуки і букви, розпізнавати їх у словах як на слух, так і візуально. Секція проектної роботи – має на меті навчити учнів використовувати англомовне мовлення відповідно до поданої їм комунікативної ситуації, працювати самостійно й у команді.

Робочий зошит учня містить теми й цікаві завдання для практикування матеріалу, що вивчався в основному підручнику. До набору компонентів посібника також входять книга вчителя, яка містить розробки кожного уроку, методичні рекомендації для виконання різних видів вправ, використання відео та аудіо матеріалів та флеш-карток. Великою перевагою цього НМК є й безкоштовний онлайн компонент.

Сьогодні існує вже два рівні підручника серії Quick Minds for Ukraine , що дає надію, що робота над іншими рівнями буде продовжуватися із вже вдосконаленими ідеями й досвідом викладачів-практиків Нової української школи.

Отже, можемо зазначити, що протягом останнього десятиліття дослідники акцентували увагу на різних аспектах застосування цифрових комунікацій в навчанні іноземних мов у початковій школі, включаючи мобільне навчання, доповнену і віртуальну реальність, цифровий сторітелінг та онлайн-співпрацю. Загальні висновки досліджень показують, що цифрові комунікації сприяють підвищенню мотивації, залученості та ефективності навчання, покращуючи комунікативні навички учнів та роблячи освітній процес більш інтерактивним і персоналізованим.

Аналіз підручників з англійської мови показує, що вправи на застосування цифрових комунікацій містяться як у вітчизняних, так і в зарубіжних виданнях НМК. Проте, їх дуже мало, що й доводить актуальність досліджуваної теми.

Наступним етапом нашого дослідження буде вивчення і розроблення практичних аспектів застосування цифрових комунікацій з метою формування й розвитку англомовної комунікативної компетентності учнів початкових класів України.

РОЗДІЛ 2.

ПРАКТИЧНИЙ АСПЕКТ ФОРМУВАННЯ АНГЛОМОВНОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ ЗАСОБОМ ЦИФРОВИХ КОМУНІКАЦІЙ

2.1. Мовно-методичні принципи розвитку англomовної комунікативної компетентності учнів початкових класів засобом цифрових комунікацій

У розрізі нашого дослідження вбачаємо необхідним висвітлити принципи мовно-методичного спрямування формування й розвитку англomовної комунікативної компетентності учнів початкових класів засобами цифрових комунікацій. Це – основні положення організації освітнього процесу з англійської мови, що відображають специфіку навчання англійської мови, підтвержені змістом предмету іноземної мови, реалізовані в чинній програмі з іноземних мов, запропонованих підручниках і посібниках, покладені в основу концепцій іноземної освіти в початкових класах.

Доєднуємося до думки вітчизняної дослідниці І. Пінчук [26] і дотримуємося комплексу принципів, запропонованих нею. Далі детальніше розглянемо кожен з них.

Принцип комунікативної спрямованості полягає в тому, що навчання іноземної мови повинно орієнтуватися на формування в учнів багатокультурної мовної особистості, що дає їм можливість рівноправно й автономно брати участь у міжкультурному спілкуванні. Українські вчені пропонують поняття «комунікативність» як спрямованість на мовлення в якості форми спілкування. Зазначений принцип забезпечує використання різних форм роботи, ґрунтується на збереженні основних характеристик і умов природного процесу англomовного спілкування під час освітнього процесу: вмотивованість висловлювань, їх спрямування на конкретний клас, ситуативність. У ході

комунікації та в інструкціях до завдань і вправ учасники акту комунікації виконують різні ролі, наприклад: сестра чи брат, учень, турист, друг, порадник.

Принцип комунікативної спрямованості передбачає реалізацію навчання англійської мови в природних або максимально наближених до природних ситуаціях; збереження в мовленнєвій практиці на уроках основних характеристик і умов природного процесу спілкування: умотивованість висловлювань, спрямування на конкретну особу, ситуативність, варіативність, емоційне забарвлення тощо. Такий освітній процес забезпечує вирішення реальних проблем і завдань спілкування.

Принцип взаємозв'язаного навчання іноземної мови і культури тісно пов'язаний з попереднім принципом, що ґрунтується на положенні про те, що англійську комунікативну компетентність слід формувати лише за допомогою живого спілкування, що є підґрунтям процесів пізнання, розвитку й виховання. Комунікація є соціальним процесом, в ході якого відбувається обмін діяльністю, досвідом, утіленими в матеріальну й духовну культуру англійської мови. Комплексний характер англійської культури виявляється в єдності та взаємозв'язку її навчального, пізнавального, виховного й розвивального аспектів. Учні ознайомлюються з особливостями країнознавчих, лінгвістичних і лінгвокраїнознавчих знань реальної дійсності англійських країн.

Принцип інтегрованого навчання видів мовленнєвої діяльності й аспектів мови передбачає тісний зв'язок англійської комунікації з аудіюванням, читанням і говорінням та враховує спільні психологічні механізми, спирається на використання якнайбільшої кількості відповідних аналізаторів із метою досягнення високого рівня сформованості вмінь і навичок, не суперечить ідеї усного випередження, оскільки мовлення, насамперед, існує в усній формі. Тривалість цього процесу залежить від конкретних умов та етапів навчання. У ході читання текстів, молодші школярі набувають знань особливостей (лексики, граматики) тексту, визначають тему, добирають необхідні граматичні й лексичні одиниці, роблять нотатки, структурують матеріал тощо. Пізніше учні початкових класів мають можливість обговорити текст, обмінятися думками

щодо прочитаної інформації як усно, так і письмово (наприклад у соціальних мережах), тобто окрім говоріння й аудіювання, задіюються письмо й читання. У рамках змішаного (дистанційного) навчання говоріння та аудіювання відбувається, наприклад, на етапі обговорення теми з учителем під час онлайн занять.

Принцип інтерактивності займає провідне місце в методичній системі навчання й передбачає систематичну взаємодію учасників освітньої діяльності: учень ↔ комп'ютер, учень ↔ учитель, учень ↔ учні. Взаємозв'язок самостійності й колективної взаємодії під час навчання створює умови для вдосконалення як знань, так і вмінь англомовного мовлення. Принцип інтерактивності навчання надає можливість вирішувати комунікативно-пізнавальні завдання засобами англомовного спілкування.

Інтерактивна діяльність включає організацію й розвиток діалогічного мовлення, спрямованого на взаєморозуміння, взаємодію, розв'язання проблем, що є важливими для кожного з учасників освітнього процесу. Під час комунікації молодші школярі навчаються розв'язувати складні завдання на основі аналізу обставин і відповідної інформації, висловлювати альтернативні думки, приймати виважені рішення, брати участь у дискусіях тощо. У рамках зазначеного принципу навчання здійснюється за допомогою моделювання життєвих ситуацій, спільного розв'язання проблем, зв'язаних із навчанням і створенням проєктів англійською мовою. Переваги застосування цього принципу полягають у практичній реалізації діалогового навчання, що забезпечує підвищення рівнів іншомовної комунікативної компетентності й критичного мислення, крім того дозволяє долати страх із-за помилок.

Принцип домінувальної ролі вправ реалізується шляхом організації інтенсивної тренувальної діяльності, під час якої пріоритет надається комунікативно спрямованим завданням і вправам та досягається належний рівень сформованості критичного мислення здобувачів початкової освіти та англомовної комунікативної компетентності. Тренувальні вправи починаються з теоретичного опрацювання матеріалу до кожного підетапу вправ із

достатньою кількістю прикладів кожного мовного явища, що дає можливість школярам відтворити готовий зразок, підставити в нього нові елементи, трансформувати і продукувати.

Принцип автентичності навчальних матеріалів. На основі якісних сучасних автентичних матеріалів учні початкової школи мають бути підготовлені для свідомого використання іноземної мови в подальшому житті. Відповідно, з метою формування автентичності іншомовної комунікації здобувачів початкової освіти треба використовувати принаймні 50 % навчального часу для роботи з автентичними матеріалами. Нині це можна робити за допомогою технології змішаного навчання або в рамках дистанційного навчання, що передбачає прослуховування автентичних діалогів, текстів, виступів, які пізніше будуть обговорюватися під час класної роботи.

Принцип апроксимації (від англ. «approximate» – приблизний) означає, що іншомовне мовлення повинно бути наближеним до еталону виучуваної літературної мови, але може містити незначні неточності, оскільки носії мови також часто порушують норми мови й мовлення, однак це не заважає взаєморозумінню комунікантів. У зв'язку з цим під час оцінювання мовленнєвої діяльності дозволяється ігнорувати незначні фонетичні, граматичні, лексичні помилки, що не впливають на смисл висловлювання й не перешкоджають розумінню. Терпимість до помилок знімає мовленнєві бар'єри, підвищує іншомовну активність і робить спілкування більш розкутим, що не порушує комунікативний акт мовлення й дозволяє створити сприятливу атмосферу в класі, що підвищує мовленнєву активність учнів і забезпечує розкуте спілкування на уроках.

Принцип проблемно-ситуативної організації навчання набуває важливості для формування критичного мислення здобувачів початкової освіти, тому навчання слід будувати за проблемно-ситуативним принципом, використовуючи імітаційне моделювання ситуацій. За змістом оволодіння мовою відбувається в межах тем, визначених програмою, а основною формою організації спілкування вважається мовленнєва ситуація. Проблемно-

ситуативне навчання передбачає занурення молодих школярів у певну ситуацію, де вони можуть знаходити практичне застосування своїх знань.

Проблемна ситуація узагальнює в собі труднощі, вирішення яких можливе завдяки пошуку нових знань, прийти до яких можна лише на основі вже засвоєного матеріалу, тому й пошук починається з моменту усвідомлення проблеми, бажано з елементами конфлікту та духу суперництва, що спонукає до процесу мислення. Учні початкових класів прагнуть висловити своє ставлення, тобто проявляють власні оцінні вміння. У нашому випадку – це використання елементів рольової гри як одного з ефективних засобів створення мотиву до іншомовного спілкування школярів.

Принцип концентрованості в організації навчального матеріалу й освітнього процесу має не лише якісний, а й кількісний вплив у рамках нашого дослідження. Концентрованість виявляється в різних аспектах, що викликає високу насиченість і щільність спілкування, передбачає різноманітність форм роботи та спонукає вчителя працювати над постійним пошуком нових форм подачі матеріалу.

Навчання англійської мови неможливе без урахування лінгвістичного досвіду здобувачів освіти. Відповідно, вважаємо за необхідне виділити *принцип урахування лінгвістичного досвіду здобувачів початкової освіти* під час формування англомовної комунікативної компетентності за допомогою цифрових технологій. У основі використання лінгвістичного досвіду лежить трансфер на рівні мовленнєво-мисленнєвої діяльності (зокрема, мовленнєво-мисленнєві механізми – сприйняття, вибору, комбінування, продукування, короткочасної пам'яті); лексичних навичок, сформованих у процесі вивчення іноземної мови в 1-2 класах.

Принцип контрастності ґрунтується на міжмовних порівняннях, за допомогою яких відбувається зменшення або ж попередження виникнення інтерференції та посилення міжмовного трансферу. Організація навчального процесу з іноземної мови на основі цього принципу передбачає урахування зіставлення мовних систем із метою визначення спільного, що сприятиме

трансферу, та визначення відмінностей для уникнення інтерференції. Зіставлення відбувається на трьох рівнях: а) мовному; б) соціокультурному; в) на рівні навчальних умінь.

У процесі оволодіння англійською мовою важливим є порівняння етикету, норм поведінки представників різних народів у певних ситуаціях спілкування, зіставлення країнознавчої інформації. Відповідно, виникає необхідність урахування лінгвістичного й освітнього досвіду учнів, отриманого в процесі вивчення рідної та англійської мов. Саме тому контрастивні вправи покликані сприяти раціональній організації освітнього процесу. Крім того, порівняльний аналіз лексичних одиниць дає можливість значною мірою полегшити процес оволодіння школярами англійською комунікативною компетентністю шляхом застосування цифрових комунікацій. Принцип також передбачає залучення здобувачів освіти до міжмовних порівнянь з метою кращого усвідомлення лексичних систем різних мов, розвитку їхньої рефлексивності.

Позалінгвальний принцип передбачає врахування суспільних умов, у яких функціонує англійська комунікація. Цей принцип допоможе, наприклад, пояснити причини лексичних запозичень, переосмислення значень деяких слів тощо. Значна кількість нових лексичних одиниць нині з'являється разом із нововведеннями у сферах культури, техніки, побуту, суспільного життя, що іноді утруднює комунікацію незнанням цих понять. Крім того, деякі лексичні одиниці можуть набувати іншого значення в сучасному контексті модернізації суспільства або в контексті іншої галузі мати інший відтінок того ж значення слова, що може впливати на заміщення одних компонентів іншими. Відповідно, знання англійських слів у певному контексті може допомогти усвідомленню (здогадка з контексту) значення нової лексичної одиниці відповідно до контекстного компонента позалінгвальних чинників.

Крім вище зазначених принципів нами виділено *принцип текстотвірності*, оскільки вважаємо, що навчання англійської мови учнів початкових класів засобом цифрових технологій повинно відбуватися на основі

навчальних автентичних текстів соціокультурного змісту, оскільки матеріальним продуктом спілкування є текст, а кінцевим результатом – стосунки між комунікантами.

Принцип активізації слухових і мовно-моторних відчуттів. Для того, щоб забезпечити спілкування іноземною мовою, необхідно закласти в пам'ять мінімум англійських засобів. За даними психології, мовленнєві одиниці існують у пам'яті людини як слухо-мовно-моторні образи. З цією метою автентичне прослуховування нових лексичних одиниць створить слуховий образ мовного знаку. Далі промовляння цих одиниць створить у них мовно-моторний образ мовленнєвої одиниці, що засвоюється. Цей образ поєднується із слуховим і виникає цілісний слухо-мовно-моторний образ мовленнєвої структури. Часте вживання вивчених структур у процесі англійського мовлення допомагає закріпити їх у пам'яті здобувачів початкової освіти.

Використання вище зазначених принципів навчання забезпечує підвищення динаміки рівнів сформованості англійської компетентності здобувачів освіти за умови системного їх використання, оскільки всі вони взаємозв'язані, взаємозалежні, доповнюють один одного та є важливим складником розвитку досліджуваної якості учнів початкової школи засобом цифрових технологій.

Доходимо висновку, що імплементація комплексу визначених нами принципів навчання приведе до формування англійської комунікативної компетентності здобувачів початкових класів високого рівня за умови системного й комплексного їх використання в ході освітнього процесу з англійської мови, оскільки всі вони взаємозв'язані, взаємозалежні й доповнюють один одного. Крім того, потрібно враховувати практичну спрямованість зазначених принципів навчання.

Упровадження цифрових комунікацій ґрунтується на основних принципах організації освітнього процесу, що дають змогу органічно інтегрувати знання здобувачів початкової освіти з різних дисциплін. Крім того, потрібно враховувати практичну реалізацію принципів навчання, що полягає у правильному виборі методів і прийомів і форм навчання.

2.2. Методика формування англомовної комунікативної компетентності здобувачів початкової освіти засобом цифрових комунікацій

У підрозділі зосередимо увагу на специфіці й багатогранності процесу формування англомовної компетентності здобувачів початкової освіти засобами цифрових комунікацій, зокрема особливостях використання цифрових технологій на уроках англійської мови.

Знання іноземної мови є одним із суттєвих елементів підготовки учнів початкової школи, передовсім для здобуття необхідної для успішної діяльності інформації та обміну нею.

У розрізі методики навчання іноземних мов цифрові технології не є абсолютно новими. Більшість сучасних навчально-методичних комплектів з англійської мови містять компоненти, що передбачають виконання інтерактивних вправ і завдань.

Учитель англійської мови в початкових класах, який застосовує цифрові технології, повинен добре усвідомлювати, що продуктивною його робота буде лише у випадку, якщо правильно вибрано як інформативний матеріал, що сприяє розвитку англомовного мовлення учнів початкових класів, так і методи, прийоми та стратегії уроку.

Вивчення іноземної мови й послуговування нею виходить далеко за межі обов'язкової освіти, потребує удосконалення впродовж усього життя. Необхідним є озброєння молодших школярів практичними навичками використання англійської мови мови. У дослідженні ми розглядаємо методику як засіб формування й удосконалення англомовної компетентності учнів засобом цифрових комунікацій для накопичення, інтеграції й активного відтворення соціального досвіду в межах англомовного спілкування [12].

У процесі розвитку англомовної компетентності через використання цифрових технологій ми спиралися на засади особисто-центрованого, критичного, активного, інтерактивного, проблемного, конструктивістського навчання та формувального оцінювання.

З оперттям на запропоновану І Пінчук [] системою навчання англійської мови, маємо зазначити, що основними характеристиками створеної методики є: *інтерактивність*, що передбачає відмову від авторитарного стилю навчання, орієнтує на індивідуальні якості кожного учня, розгляд здатностей як певної сукупності навичок, що актуалізуються в системі діяльності здобувача освіти тощо; *комунікативність*, що інтегрує взаємодію всіх учасників освітнього процесу; *діалогічність*, що виявляється через створення певного діалогічного (полілогічного) простору, в якому співіснують різні позиції й погляди, завдяки чому формується толерантне ставлення молодших школярів до світу; *креативність*, що вимагає творчого підходу до розв'язання певних проблем і ситуацій і формує творчо перетворювальне ставлення до світу та відкритість до нових ідей; *інформативність*, що забезпечує надання вичерпної інформації різного плану з відображенням різних позицій і поглядів; *актуальність*, що гарантує своєчасність і достовірність матеріалів, які використовуються; *моделювальний характер*, що сприяє формуванню світоглядної позиції учнів початкових класів і вможливорює конвенційне перенесення аналізованих у процесі навчання віртуальних ситуацій у реальну життєву практику; *критичність*, що передбачає проблематизацію та конфліктизацію дійсності, потяг до самореалізації, до втілення власних намірів і способу життя [21].

Розглянемо особливості застосування цифрових технологій на уроках англійської мови в початкових класах. Разом із українською дослідницею І. Пінчук [21] імплементацію створеної методики пропонуємо зреалізувати в три етапи: адаптивний, базовий та інноваційний. Охарактеризуємо особливості її використання на кожному із зазначених етапів із метою підвищення рівнів сформованості досліджуваної якості.

Під час адаптивного етапу формувального експерименту виявлено, що вмотивувати учнів до пошуку інформації вдається за допомогою вправ «Кошик ідей», «Прес»; простих, на перший погляд, але цікавих проблемних запитань, наприклад: What can you make from cans (plastic water bottles)? Do you want to paint a wall? Why? Do you want to visit the Arctic? Why do the Inuit wear special

clothes? Ці завдання мають значний потенціал для застосування на будь-якому етапі формування досліджуваної якості. На адаптивному етапі ми пропонували для виконання докомунікативні підготовчі вправи.

Результативними для базового етапу формування англомовної компетентності учнів початкової школи виявилися створення власних діалогів після прослуховування зразків діалогів носіями англійської мови, завдання, спрямовані на трактування певних слів чи сполучень слів з метою їх визначення, а також корисними були завдання, що потребували пошуку відповідей на такі запитання, на які учні не могли відповісти й потребували пошуку відповідей в інтернеті чи пошуку додаткової інформації, що стимулювало їхній інтерес.

На базовому етапі застосовували комунікативні (інтерактивні та продуктивні) вправи, сутність яких полягала в тому, що школярі спонтанно висували ідеї на задану тему чи проблему. С. Терно акцентує увагу на тому, що головним правилом такого виду роботи є відсутність критики поглядів. Учена виокремлює кілька етапів проведення вправи з можливими варіаціями та змінами: перший етап – створення банку ідей (головна мета – видати якомога більше можливих рішень, серед яких можуть бути безглузді на перший погляд; другий етап – аналіз ідей (усі висловлені ідеї група розглядає критично, але бажано знайти щось корисне, раціональне в кожній з ідей, за потреби вдосконалити їх), обрати найцікавіше рішення; третій етап – обробка результатів (група відбирає від 2 до 5 інших рішень, які обговорюються й обробляється одна відповідь, потім обирається спікер, який розповідає про обрану відповідь усій аудиторії). Під час проведення формувального експерименту було з'ясовано, що результативність цього методу на початковому етапі формування критичного мислення учнів початкової школи є досить високою завдяки спрямованості на активізацію мисленневих механізмів для пошуку рішень [26].

Використання цифрових комунікацій для вивчення англійської мови в початкових класах має ряд особливостей, які сприяють ефективному засвоєнню

матеріалу та розвитку англомовних комунікативних навичок учнів. Зупинимося детальніше на основних аспектах цього процесу.

1. *Інтерактивність та залученість* передбачає той факт, що цифрові інструменти надають можливість створювати інтерактивні завдання, які заохочують учнів до активної участі. Наприклад, платформи як Kahoot! або Quizlet дозволяють створювати інтерактивні вікторини та флеш-картки, які роблять процес навчання більш цікавим і захоплюючим.

2. *Індивідуалізація навчання* має на меті можливість учителів налаштовувати мобільні додатки та онлайн-платформи та навчальні матеріали відповідно до індивідуальних потреб кожного учня. Це може включати адаптацію рівня складності завдань та швидкості їх виконання. Наприклад, додатки як Duolingo пропонують персоналізовані навчальні плани на основі прогресу учня.

3. *Доступ до автентичних матеріалів* є важливою перевагою цифрових комунікацій, оскільки інтернет надає доступ до автентичних мовних ресурсів, таких як відео, аудіозаписи, статті та інтерактивні історії. Це допомагає учням зануритися в реальне мовне середовище, що сприяє покращенню розуміння та вживання мови. Платформи як YouTube Kids пропонують багато навчальних відео, створених спеціально для дітей.

4. *Мультимедійні матеріали* є цінним матеріалом сучасних уроків англійської мови в початкових класах. Використання мультимедійних матеріалів, таких як відео, аудіозаписи та анімації, допомагає зробити навчальний процес більш різноманітним та цікавим. Це також сприяє розвитку різних аспектів англійської мови та видів мовленнєвої діяльності (слухання, говоріння, читання та письмо).

5. *Колаборативне навчання* важливим аспектом застосування цифрових комунікацій на уроках англійської мови в початкових класах. Цифрові інструменти, такі як Google Docs або Padlet, дозволяють учням працювати над спільними проєктами, що розвиває їхні комунікативні навички та здатність

працювати в команді. Цей підхід також сприяє розвитку соціальних навичок та відповідальності за колективну роботу.

6. Невід’ємною частиною сучасного уроку англійської мови в початкових класах є *віртуальна та доповнена реальність*. Використання технологій віртуальної (VR) та доповненої реальності (AR) допомагає створювати захоплюючі навчальні середовища, де учні можуть взаємодіяти з віртуальними об'єктами та ситуаціями. Це сприяє глибшому розумінню культурних та мовних аспектів через занурення у віртуальні екскурсії та симуляції.

Цифрові комунікації забезпечують інноваційні та ефективні методи навчання англійської мови в початкових класах. Вони сприяють підвищенню мотивації учнів, забезпечують доступ до автентичних матеріалів, дозволяють індивідуалізувати навчання та розвивати важливі комунікативні та соціальні навички. Цифрові технології допомагають зробити процес навчання більш інтерактивним, захоплюючим та ефективним.

У ході експериментального дослідження з метою навчання англійської мови учнів початкових класів ми застосовували комплекс цифрових комунікацій, що допомогло зробити процес навчання більш інтерактивним та ефективним. Основні типи цифрових комунікацій, що застосовуються нами в ході експерименту подано в таблиці 2.1.

Таблиця 2.1.

Основні типи цифрових комунікацій для формування англомовної комунікативної компетентності здобувачів початкової освіти

№	Різновид цифрових комунікацій	Назва й опис цифрової комунікації
1.	Мобільні додатки для вивчення мов	Duolingo – додаток, що пропонує інтерактивні уроки з вивчення лексики, граматики та мовлення через ігрові елементи, що робить навчання цікавим та захоплюючим для учнів початкових класів. Lingokids призначений для молодших школярів, додаток має велику кількість ігор, пісень та інтерактивних уроків для розвитку мовних навичок.

2.	Онлайн платформи та курси	<p>Kahoot! – інтерактивна платформа, що дозволяє створювати вікторини та завдання, які учні можуть виконувати в реальному часі, змагаючись між собою.</p> <p>Quizlet – платформа для створення флеш-карток та навчальних ігор, що допомагають учням запам'ятовувати нові слова та фрази.</p>
3.	Відео та аудіо контент	<p>YouTube Kids пропонує навчальні відео з англійської мови, де учні можуть вчити англійську мову через пісні, мультфільми та короткі уроки.</p> <p>BBC Learning English надає різноманітний аудіо та відео контент для вивчення англійської мови, зокрема для молодших школярів.</p>
4.	Інтерактивні платформи	<p>Google Classroom використовується для організації уроків, завдань та зворотного зв'язку між учителем та учнями, дозволяючи інтегрувати різноманітні цифрові ресурси.</p> <p>Padlet – платформа для спільної роботи, де учні можуть ділитися своїми ідеями, проектами та виконаними завданнями.</p>
5.	Соціальні медіа та онлайн спільноти	<p>Edmodo – соціальна мережа для вчителів та учнів, де можна ділитися навчальними матеріалами, проводити опитування та дискусії.</p> <p>ClassDojo – платформа для комунікації між вчителями, учнями та батьками, що підтримує залучення учнів через різноманітні цифрові активності.</p>
6.	Віртуальна та доповнена реальність	<p>Google Expeditions використовує технологію віртуальної реальності для віртуальних екскурсій, що дозволяють учням «подорожувати» світом і вивчати англійську мову через занурення у різні культурні контексти.</p>
7.	Ігрові платформи	<p>Minecraft: Education Edition використовується для створення інтерактивних середовищ, де учні можуть вивчати англійську мову через ігрові сценарії та проекти.</p>
8.	Електронні книги та аудіокниги	<p>Еріс! Books – онлайн-бібліотека, що надає доступ до тисяч електронних книг та аудіокниг для дітей, що допомагає покращувати навички читання та слухання.</p>

Отже, можемо зробити висновок, що вище описані цифрові інструменти та платформи покращили процес вивчення англійської мови у початкових класах, урізноманітнили його, мотивуючи та адаптуючи навчальний матеріал

до індивідуальних та вікових потреб учнів, сприяючи розвитку їхніх комунікативних навичок та загального англомовного рівня.

Отже, імплементація укладеної методики формування англомовної комунікативної компетентності учнів початкової школи засобом цифрових комунікацій сприяє формуванню в учнів початкової школи стійкого інтересу до опанування англійською мовою, звички до системного, якісного, вдумливого засвоєння англомовного навчального матеріалу в ролі суб'єкта освітнього процесу, вільного інтегрування знань з різних предметів для вирішення проблем і підвищує рівні володіння англомовною компетентністю учнів початкової школи.

2.3 Результати дослідно-експериментальної перевірки створеної методики

Дослідження процесу формування англомовної комунікативної компетентності учнів початкової школи засобом цифрових технологій передбачало впровадження цифрових технологій у процес вивчення англійської мови, що передбачало застосуваннями здобувачами початкової освіти цифрових технологій не лише на уроках, але й у позанавчальній діяльності учнів.

Організація процесу навчання англійської мови дала змогу встановити зв'язки між розвитком англомовної компетентності молодших школярів і застосуванням цифрових технологій на уроках англійської мови без порушення цілісного характеру освітнього процесу.

Мета дослідно-експериментальної роботи полягала в дослідженні результативності розробленої методики на уроках англійської мови в початкових класах закладів загальної середньої освіти. В процесі організації дослідної роботи враховувалися складність, багатогранність і багатокomпонентність процесу формування й розвитку англомовної компетентності здобувачів початкової освіти. Освітній процес відбувався дистанційно, всі учасники мали електронні посилання на ресурси, що використовувалися протягом навчання.

Відповідно до цілей і логіки проведення експериментальної роботи, було визначено й обґрунтовано етапи її реалізації, що характеризувалися певними завданнями, відповідними формами й методами організації.

Дослідженням було передбачено, що педагогічний експеримент складався з трьох етапів – констатувального, формувального й контрольного.

Таблиця 2.2

Етапи експерименту з упровадження методики формування англомовної компетентності учнів початкових класів засобами цифрових комунікацій

Етап експерименту	Мета етапу	Цифрові комунікації, що застосовувалися
Констатувальний	оцінки та аналізу рівня сформованості англомовної комунікативної компетентності молодших школярів на уроках англійської мови	Lingokids, Kahoot!, Quizlet
Формувальний	формування досліджуваної якості молодших школярів безпосередньо у процесі впровадження експериментальної методики	Minecraft Education Edition, Epic! Books, Edmodo, ClassDojo, Google Expeditions.
Контрольний	підведення підсумків, формулювання висновків і перевірку результативності створеної методики	Kahoot!, Quizlet, Lingokids,

Констатувальний етап педагогічного експерименту було проведено для оцінки та аналізу рівня сформованості англомовної комунікативної компетентності молодших школярів на уроках англійської мови. Формувальний етап педагогічного експерименту був спрямований на формування досліджуваної якості здобувачів початкової освіти безпосередньо у процесі впровадження експериментальної методики. Контрольний етап експерименту мав на меті підведення підсумків, формулювання висновків і перевірку результативності створеної методики.

Одним із завдань нашого дослідження було експериментально перевірити доцільність використання цифрових засобів на уроках англійської мови та їх вплив на ефективність процесу навчання англійської мови молодших школярів .

В експериментальному та контрольному класах вихідний рівень знань був майже однаковим, умови навчання, матеріально-технічне забезпечення на початок експерименту також були дуже подібними.

Педагогічним експериментом було охоплено 38 учнів і 4 вчителів початкових класів ЗЗСО. З метою його проведення було враховано результати психолого-педагогічних досліджень із поставленої проблеми, рекомендації щодо ефективного проведення експерименту та практичний досвід роботи вчителів початкових класів. Експериментальні результати аналізувалися за кількісними та якісними критеріями.

У процесі експерименту використовувалася методика формування й розвитку англійської комунікативної компетентності учнів початкової школи на уроках англійської мови, що включала педагогічне спостереження за роботою вчителя й учнів на уроках англійської мови, аналіз успішності учнів з предмета, метод опитування (бесіди, анкетування), виконання практичних завдань, усний і письмовий контроль.

Взаємно коригуючи і доповнюючи один одного, визначені цифрові технології всебічно й об'єктивно вдосконалили процес навчання англійської мови учнів початкових класів та дозволили отримати достовірні дані про рівень розвитку англійської комунікативної компетентності учнів початкової школи на уроках англійської мови.

Із метою з'ясування стану формування досліджуваної якості учнів початкової школи на уроках англійської мови у шкільній практиці нами було проведено констатувальний експеримент. На констатувальному етапі дослідження із метою виявлення особливостей формування англійської комунікативної компетентності учнів початкової школи на уроках англійської мови нами було здійснено діагностику та проаналізовано педагогічний досвід учителів для виявлення недоліків у їхній діяльності щодо опрацювання

англомовного матеріалу. Для цього був використаний емпіричний метод – метод опитування (анкетування). В анкеті містилися питання, спрямовані на визначення кількісного й якісного складу цифрових технологій, що застосовуються учителями на уроках англійської мови, особливості та необхідність їх застосування під час вивчення англійської мови молодшими школярами на уроках англійської мови, використання різних засобів, методів і прийомів із цією метою.

Аналіз відповідей на запитання «Чи є потреба в учителів початкової школи використовувати цифрові технології уроках англійської мови з учнями початкових класів?» дозволив констатувати, що 59,8 % учителів дали ствердну відповідь, 31,4 % – «швидше так, ніж ні», та лише 11,2 % педагогів вважають, що це не так важливо. Деякі вчителі відчували труднощі у поясненні підходів до організації процесу навчання англійської мови засобами цифрових технологій із молодшими школярами, оскільки не вміють користуватися всіма означеними цифровими комунікаціями.

Із метою з'ясування мотивів, що впливають на процес і результати формування англомовної комунікативної компетентності учнів початкової школи на уроках англійської мови, респондентам запропоновано відповісти на низку запитань бесіди, за допомогою якої діагностовано рівень сформованості досліджуваної якості. Значна частина опитаних учнів (40 %) продемонстрували, що вивчають англійську мову не тому, що їм подобається, а тому, що потрібно, змушують батьки.

Мотиви вивчення англійської мови здобувачами початкової освіти до експериментальної роботи і після неї, з використанням розробленої методики формування англомовної комунікативної компетентності учнів початкової школи на уроках англійської мови, що переважали в молодших школярів на констатувальному етапі та заключному етапах педагогічного експерименту, подано в таблиці (табл. 2.3).

**Мотиви вивчення англійської мови учнями початкових класів
до і після експерименту**

Види мотивів	Кількість учнів до експерименту, %	Кількість учнів після експерименту, %
<i>Пізнавальні мотиви та мотиви самоосвіти</i> (орієнтація на оволодіння новими знаннями)	7,8 %	20,8 %
<i>Індивідуальні мотиви</i> (є бажання вивчати іноземну мову)	16,7 %	23,6 %
<i>Мотиви співпраці</i> (орієнтація на різні комунікативні способи взаємодії)	14,8 %	16,4 %
<i>Соціальні мотиви</i> (усвідомлення значущості знання іноземної мови)	18,4 %	24,6 %
<i>Відсутні мотиви</i> (не хочу цього робити, змушують батьки)	42,3 %	14,6 %

Кількісно-якісний аналіз результатів свідчить про наявність різних видів мотивів в учнів початкових класів до вивчення англійської мови, серед яких до експериментальної роботи переважала опція «відсутні мотиви», що означало, що учні не хотіли вчити англійську мову загалом, а якщо й робили це то лише з примусу. Згідно з даними таблиці, формування англомовної комунікативної компетентності на уроках англійської мови відбувалося переважно через соціальні мотиви (18,4%), оскільки учні усвідомлювали значимість англійської мови в сучасному житті взагалі та через індивідуальні мотиви (16,7%). Найменша кількість респондентів вивчала англійську мову через пізнавальні та мотиви самоосвіти із орієнтацією на здобуття додаткових знань з предмета (7,8%), майже не маючи власного бажання вивчати англійську мову. Такий показник рівня мотивації доводить потребу вдосконалення й осучаснення процесу навчання англійської мови в початкових класах та орієнтацію на різні комунікативні способи взаємодії з іншими учасниками, що в подальшому, під час формувального етапу передбачало застосування цифрових технологій.

Проте після впровадження цифрових комунікацій у процес вивчення англійської мови здобувачами початкової освіти, можемо помітити, що мотивація вивчення англійської мови значно змінилася. Соціальні мотиви (усвідомлення значущості знання іноземної мови) стали найважливішими для молодших школярів (24,6 %). Індивідуальні мотиви (бажання вивчати іноземну мову) відіграли також важливу роль, оскільки 23,6 % респондентів керувалися ними. Пізнавальні мотиви та мотиви самоосвіти (орієнтація на оволодіння новими знаннями) теж зросли у показниках від 7,8 % до 20,8 %. Мотиви співпраці (орієнтація на різні комунікативні способи взаємодії) зросли від 14,8 % до 16,4 %. Проте, важливим моментом є той факт, що відсутність мотивів (не хочу цього робити, змушують батьки) значно знизилася від 42,3 % до 14,6 %, тобто можемо зробити висновок про те, що більшість учнів зацікавило вивчення англійської мови засобами цифрових комунікацій.

Вивчення вражень здобувачів початкової освіти від вивчення англійської мови на основі цифрових технологій учнями початкової школи на уроках англійської мови дало змогу виділити такі типові відповіді: враження позитивні, подобається таке навчання (56,2 % відповідей); навчатися важко (24,3 %); не дуже подобається (19,5 %). В основі позитивних відповідей лежали здебільшого почуття задоволення від виконаних завдань, спілкування з однокласниками в процесі роботи, приємні враження. Негативні враження молодших школярів від такого освітнього процесу пояснюються великою кількістю нової інформації, появою незнайомих слів, необхідністю заучування, інтенсивністю і швидким темпом роботи, новими видами діяльності, у яких їм важко зорієнтуватися.

За негативними й позитивними враженнями учнів початкових класів простежується їхнє ставлення до вивчення англійської мови взагалі. Слід зазначити, що молодші школярі з більш високим рівнем успішності проявляли більший рівень бажання до роботи з цифровими технологіями на уроках англійської мови. Завдяки відповідному інтелектуальному розвитку майбутні вчителі початкової школи здатні діяти. Як свідчать спостереження й аналіз успішності, контингент учнів обраних 4 класів неоднорідний.

Максимально можлива кількість балів, яку можна було отримати учню за виконання завдання, дорівнювала 12 (відповідно, від 1 до 3 балів – це низький рівень, від 4 до 6 балів – середній, від 7 до 9 – достатній і 10-12 балів – високий рівень сформованості іншомовної комунікативної компетентності). Мінімальна кількість балів, яку набрали учні на констатувальному етапі, становила 3, а максимальна – 10 балів. Усі відповіді респондентів було поділено на три групи: «правильні», «правильні неповні», «неправильні».

Найгірше й найважче учням було впоратися із завданнями для роботи з дискусією. Кількісний аналіз відповідей респондентів показав, що здобувачі початкової освіти не досконало володіють знаннями й компетентностями з англійської мови для ведення дискусії. У ході констатувального етапу педагогічного експерименту з'ясовано, що переважна більшість учнів 4 класу (52,4 %) не мають необхідного багажу знань. Частина учнів (43,6 %) мають теоретичні знання з англійської мови, але не завжди вміють застосувати їх під час виконання практичних завдань. Такі знання не забезпечують високого рівня сформованості у них англомовної компетентності.

Середня оцінка навчальних досягнень учнів з англійської мови вчителем на констатувальному етапі в контрольному класі – 3,79, в експериментальному – 3,91.

Що ж до сформованості досліджуваної компетентності, аналіз результатів показав, що рівень сформованості в учнів 4 класів загальнонавчальних умінь і навичок роботи із цифровими технологіями учнів початкової школи на уроках англійської мови знаходиться на низькому рівні у 8 – 9 % респондентів; на середньому рівні у 20-21 % учнів; на достатньому – у 31-32 %, на високому рівні – приблизно у 40 %.

Більшість школярів упоралися із завданнями. Деякі учні відчували труднощі під час виконання інтерактивних вправ і сюжетно-рольових ігор, не могли придумати, підібрати, закінчити речення через недосконалість словникового запасу.

Аналіз виконаних учнями завдань показав, що вони не завжди аналізують, систематизують і оцінюють логіку побудови своїх міркувань, не співвідносять між собою поставлені завдання та способи їх вирішення, не завжди можуть повною мірою застосовувати власні теоретичні знання для виконання нового, нестандартного завдання.

На основі аналізу науково-методичних праць з проблеми дослідження ми виокремили ефективні, на нашу думку, такі методи оптимізації процесу навчання молодших школярів на уроках англійської мови шляхом використання цифрових комунікацій: групова робота з відповідними прийомами і вправами на різних етапах уроку, систематичний аналіз прийомів зазначеної технології у поєднанні з малюнками; виконання інтерактивних вправ і завдань з використанням цифрових технологій на уроках англійської мови шляхом залучення технічних засобів навчання.

Також ми передбачили, що акцентування уваги на позаурочній роботі з предмета сприятиме ефективності формування англомовної компетентності у молодших школярів.

Запорукою успішного формування у молодших школярів англомовної компетентності на уроках англійської мови є створення такої атмосфери в системі «учитель – учень», «учень – інші учні», яка б сприяла позитивному спілкуванню, стимулювала мовленнєву діяльність здобувачів початкової освіти. Треба позбутися стресово-утворюючих факторів. Важливо, щоб учні розуміли, що вони мають прогрес у вивченні англійської мови, бачили позитивний результат, відчували задоволення від власного успіху.

2.4 Рекомендації щодо впровадження методики формування англomовної комунікативної компетентності здобувачів початкової освіти засобом цифрових комунікацій

Як показують результати дослідження процес формування й розвитку англomовної комунікативної компетентності здобувачів початкової освіти можна вдосконалити засобом застосування цифрових комунікацій під час освітнього процесу з англійської мови. Проведене дослідження дає можливість сформулювати рекомендації щодо впровадження методики формування англomовної комунікативної компетентності здобувачів початкової освіти засобом цифрових комунікацій.

Цифрові технології є потужним інструментом розвитку англomовної компетентності учнів початкових класів. Вони сприяють інтерактивності, заохочують учнів до самостійного навчання та дозволяють їм вчитися у власному темпі. Пропонуємо найбільш дієві рекомендації щодо використання цифрових комунікацій на уроках англійської мови в початкових класах.

З метою вивчення слів та базової граматики варто *використовувати інтерактивні додатки*, такі як *Duolingo*, *Lingokids*, або *ABCmouse*, що містять завдання на розвиток словникового запасу, розпізнавання звуків та правил граматики. Ці додатки часто вміщують міні-ігри, що роблять навчання цікавим і мотивуючим.

Застосування ігор та онлайн-платформ для вивчення англійської мови покращують запам'ятовування нових слів за допомогою флеш-карток та карткових ігор. Тому, в ході освітнього процесу варто використовувати такі платформи, як *Quizlet* та ігри типу *Kahoot*, за допомогою яких учитель може створювати вікторини для перевірки знань у форматі гри, що добре підходить для молодших школярів.

Відео та анімації є потужним засобом розвитку фонетичних та аудитивних умінь учнів, тому використання коротких відео на YouTube (наприклад, *Super Simple Songs* або *English SingSing*) дозволяють учням

розширювати словниковий запас і знайомитися з базовою граматикою. Крім того, інтерактивна платформа *Edpuzzle*, надають можливість створювати відеоуроки із вбудованими завданнями, що підсилює залученість учнів.

Цифрові книги та аудіокниги варто використовувати з метою розвитку аудіювання, оскільки доступ до цифрових книг (*Raz-Kids, Oxford Owl*) дозволяє здобувачам початкової освіти слухати й читати історії англійською мовою на своєму рівні. Цифрові книги з анімаціями допомагають учням краще розуміти текст і заохочують до самостійного читання.

Корисним засобом розвитку англомовної компетентності молодших школярів є платформи на кшталт *Zoom* або *Microsoft Teams*, що дозволяють проводити *віртуальні уроки*, а *інтерактивні дошки* (*Jamboard, Padlet*) — створювати інтерактивні завдання. Використання інтерактивних дошок допомагає зробити урок динамічнішим, в ході чого здобувачі початкової освіти можуть писати, малювати або додавати зображення.

Використання штучного інтелекту можна застосовувати для покращення вимови, оскільки додатки з *технологіями штучного інтелекту* (*Elsa Speak, Speechnotes*) можуть допомогти учням початкових класів продемонструвати автентичну вимову. Окрім того, технології штучного інтелекту також дозволяють надавати миттєвий зворотній зв'язок щодо вимови, що важливо для початківців.

Підвищенню мотивації учнів початкових класів сприяє використання засобів досягнення результатів і цифрові сертифікати. Ми користувалися додатками та платформами, що дають можливість учням отримувати бали, нагороди або сертифікати за успішне виконання завдань. Це підсилює мотивацію молодших школярів до навчання та дозволяє слідкувати за їхнім прогресом.

Використання *соціальних мереж* з метою вивчення англійської мови є потужним засобом, оскільки під керівництвом учителя учні початкових класів можуть ділитися своїми досягненнями в класі за допомогою шкільних блогів або груп (на *Seesaw, Edmodo*). Такий підхід створює середовище для

спілкування англійською мовою і обміну досвідом, що може сприяти зацікавленню учнів.

Важливим засобом удосконалення англомовної компетентності учнів є інтерактивні вправи на основі онлайн-ресурсів. Використання інтерактивних вправ та онлайн-ресурси для навчання англійської мови, які стимулюють критичне мислення. Наприклад, відео з англомовним коментарем, яке містить елементи несподіванки, може викликати у дітей реакцію та потребу в аналізі.

Варто використовувати онлайн-інструменти для створення графічних організаторів та віртуальних дошок, у ході роботи над якими учні мають змогу організувати власні думки, створювати асоціації та аналізувати інформацію англійською мовою.

Дуже важливим засобом удосконалення англомовної компетентності здобувачів початкової освіти стали проєкти та колаборація через інтернет, оскільки заохоченню учнів працювати в групах та виконувати проєкти, сприяли інтернет-ресурси. Наприклад, учні можуть створювати відеопрезентації на тему, досліджуючи її різні аспекти.

Використання сервісів для онлайн-дискусій є потужним засобом, за допомогою якого можна розвивати вміння молодших школярів спілкуватися англійською мовою. Використання платформ для онлайн-дискусій, де учні можуть висловлювати свої думки, обговорювати теми та взаємодіяти один з одним є важливим, оскільки учні початкових класів мають навчатися аргументувати свої думки англійською мовою та слухати й розуміти погляди інших учасників освітнього процесу.

Окрім того, варто залучати учнів до гри «Escape Room» або проводити віртуальні квести й залучати молодших школярів до ігор у форматі «Escape Room», де вони повинні розв'язувати завдання та розгадувати головоломки, використовуючи англійську мову.

Вартим уваги засобом є використання віртуальних екскурсій та інтерактивних матеріалів, які допомагають здобувачам початкової освіти

вивчати англійську мову, аналізуючи та оцінюючи інформацію з різних англомовних джерел.

Заохочення учнів до створення власних аудіо- або відео-підкаст, де вони можуть висловлювати свої думки, аргументувати свої погляди та комунікувати англійською мовою.

Розвиваючі ігри для слухання та читання, ігрові платформи на зразок *Starfall* або *PBS Kids* пропонують завдання для розвитку навичок читання та слухання, що розвивають англомовну комунікативну компетентність учнів початкової школи.

Отже, варто зазначити, що ефективне використання цифрових технологій у навчанні молодших школярів може значно підвищити рівень їхньої англомовної компетентності. Важливо комбінувати різні інструменти для розвитку як базових навичок (лексики, граматики, вимови), так і комунікативних умінь (читання, аудіювання, письмо, говоріння). Проте, важливо створити сприятливе середовище для учнів початкових класів для того, щоб вони відчували свободу щодо висловлення своїх думок та аналізувати інформацію англійською мовою. Застосування цифрових технологій можете сприяти не лише розвитку англомовної компетентності, але й формуванню критичного мислення та навичок самостійного навчання.

ВИСНОВКИ

У роботі висвітлено особливості використання цифрових технологій із метою формування й розвитку англомовної комунікативної компетентності молодших школярів, що робить освітній процес більш творчим, навчає здобувачів початкової освіти виділяти головне, висловлювати й аргументувати власні думки.

1. На основі аналізу психолого-педагогічної, наукової й методичної літератури з'ясовано сутність поняття «цифрові комунікації». Сутність поняття «цифрові комунікації» в методиці навчання іноземних мов у початковій школі полягає у використанні цифрових технологій та інструментів для покращення навчального процесу, розвитку комунікативних навичок та мотивації учнів, що включає інтеграцію різноманітних цифрових ресурсів і платформ, які сприяють активному і ефективному вивченню мов. Отже, в дослідженні нами розглянуто цифрові комунікації як цифрові інструменти та платформи для створення інтерактивних навчальних матеріалів, які сприяють розвитку англомовних навичок здобувачів початкової освіти.

У дослідженні нами виділено три основні етапи становлення цього поняття. Перший етап – 2015 – 2017 рр. – початковий етап упровадження цифрових комунікацій у освітній процес. У цей період цифрові комунікації лише починають активно застосовуватися в освітньому процесі. Основна увага приділяється інтеграції базових цифрових інструментів.

Другий етап – 2018 – 2020 рр. – характеризується певними змінами в навчанні англійської мови засобами цифрових технологій, оскільки в цей період як більшість країн світу, так і Україну охоплює пандемія коронавірусу. Відповідно, більшість шкіл не мають змоги працювати в стандартному режимі й змушені переходити на дистанційне навчання. Тому відбувається певне зростання популярності цифрових комунікацій, вони стали більш поширеними й інтегрованими в освітній процес.

Третій етап – починаючи з 2021 р. й по сьогодні – цифрові комунікації є одним із основних засобів навчання. Великий вплив пандемії COVID-19 та

воєнних дій на території України на освітній процес значно прискорив упровадження цифрових комунікацій. Сьогодні дистанційне навчання стало нормою. Тому, ми вже не можемо уявити собі сучасний освітній процес без застосування цифрових комунікацій.

2. У ході дослідження схарактеризовано можливості цифрових технологій із метою формування англомовної комунікативної компетентності молодших школярів та проаналізовано сучасний стан застосування цифрових комунікацій на уроках англійської мови в педагогічній практиці початкової школи. У процесі навчання іноземних мов цифрові технології сприяють усвідомленню учнями мовних явищ, розвитку їх лінгвістичних здібностей, автоматизації мовних і мовленнєвих дій, створенню ситуацій спілкування, формуванню навичок самооцінки та взаємооцінки.

Застосування цифрових комунікацій стає дуже актуальним під час інтенсивних соціальних змін, коли неможливо діяти без постійного пристосування до нових обставин, без ефективного розв'язання проблем, значну частину яких не можливо передбачити. Саме тому очевидна життєва необхідність застосування цифрових комунікацій у процесі вивчення англійської мови для вітчизняної освітньої системи, основним завданням якої є підготовка дітей до усіх труднощів дорослого життя, здатними вижити й бути успішними.

Анкетування й опитування вчителів початкових шкіл доводить потребу використання цифрових засобів в освітньому процесі початкової школи, оскільки значно зросла вмотивованість учнів початкових класів до вивчення англійської мови. Аналіз сучасних навчально-методичних комплектів доводить потребу застосування цифрових технологій, проте, варто зазначити, що підручники зарубіжних видавництв мають більшу кількість вправ і завдань на застосування цифрових комунікацій здобувачами початкової освіти на уроках англійської мови.

3. Під час дослідження було створено методику формування й розвитку англомовної комунікативної компетентності здобувачів початкової освіти на

уроках англійської мови. Зважаючи на важливість й необхідність застосування цифрових комунікацій у роботі з підростаючим поколінням на уроках англійської мови на сучасному етапі розвитку нашого суспільства, можна дійти висновку, що застосування цифрових технологій:

- 1) сприяє розвитку навичок критичного мислення;
- 2) формує позитивні цінності, навички й уміння під час прийняття рішення впевнено користуватися цифровими комунікаціями;
- 3) формує вміння організовувати самостійну роботу; вчить самостійно шукати потрібну інформацію, критично її «обробляти» і застосовувати в певних ситуаціях та за певних умов;
- 4) формує високу мотивацію до неперервної освіти; створює атмосферу співпраці; сприяє постійній, активній професійній взаємодії;
- 5) вчить робити власний вибір; приймати відповідальні рішення; бути позитивним лідером колективу.

На основі вище зазначених висновків, нами було розроблено рекомендації щодо застосування цифрових комунікацій на уроках англійської мови в початкових класах.

Таким чином, методика формування й розвитку англомовної комунікативної компетентності здобувачів початкової освіти на уроках англійської мови активно впливає на прагнення учнів до саморозвитку й самовдосконалення, на формування навичок критичного мислення.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Авершин А. О., Яковенко Т. В. Формування критичного мислення у студентів інженерно-педагогічних ВНЗ. *Збірник наукових праць: Проблеми інженерно-педагогічної освіти*. Харків: Українська інженерно-педагогічна академія, 2009. № 24-25. С. 134–145.
2. Белкіна-Ковальчук О. В. Формування критичного мислення учнів початкових класів у процесі навчання: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. педагогічних наук: спец. 13.00.09 «Теорія навчання». Луцьк: Волинський державний університет імені Лесі Українки, 2006. 21 с.
3. Биков В., Спірін О., Пінчук О. Сучасні завдання цифрової трансформації освіти. Вісник кафедри «ЮНЕСКО» «Неперервна професійна освіта ХХІ століття». 2020. № 1 (1). С. 27–36. URL: <https://www.unesco-journal.com.ua/index.php/journal/article/view/7/6>.
4. Бірюк Л. Я., Ремньова Н. Ю. Готовність учителя початкової школи до застосування технології розвитку критичного мислення: сутність і структура. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова*. Випуск 74. 2020. Серія 5. Педагогічні науки: реалії та перспективи. С. 5 – 9.
5. Бондар В. І. Критичне мислення в психології та педагогіці: сутність, розвиток, формування: посібник. Київ: Вид-во НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2015. 106 с.
6. Варяниця Л. О. Розвиток критичного мислення в умовах нової української школи. *Вісник ЛНУ імені Тараса Шевченка : Педагогічні науки*. 2018. № 1 (315). Ч. 2. С. 210 – 218.
7. Вікторова Л.В., Кочарян А.Б., Мамчур К.В., Коротун О.О. Застосування штучного інтелекту та чат-ботів під час вивчення іноземної мови. *Інноваційна педагогіка*. №32. Т.2. 2021. С.166–173. DOI:10.5281/zenodo.10435022
8. Вукіна Н. В., Дементієвська Н. П. Критичне мислення: як цього навчати. Харків: Основа, 2007. 108 с.

9. Гембарук А., Бовгиря О. Розвиток критичного мислення учнів на уроках іноземної мови.

10. Горохова І. В. Мовно-комунікативні практики формування критичного мислення в сучасних університетах США: дис. на здобуття наук. ступеня канд. філософ. наук : спец. 09.00.10 «Філософія освіти». Київ : Національна академія педагогічних наук України, 2016. 206 с.

11. Жук, Ю.О. (2012). Особистісний простір учня в комп'ютерно-орієнтованому навчальному середовищі. Інформаційні технології і засоби навчання, 29(3). <https://doi.org/10.33407/itlt.v29i3.693>

12. Заїкіна В. В. Розвиток критичного мислення при вивченні математичних та економічних дисциплін. *Університетські наукові записки*. 2015. № 1. С. 426 – 434. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Unzap_2015_1_44.

13. Кловак Г. Т., Собко В. О. Про проблему розвитку «soft skills» в учнів початкової школи. *Вісник Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка*. Вип. 2 (46). 2021. С. 83 – 90.

14. Кочерга О. В. Взаємозв'язок мислення, почуттів та уяви у розвитку критичності людини: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. психол. наук: спец. 19.00.01 «Загальна психологія». Київ: Інститут психології ім. Г. С. Костюка АПН України, 2003. 16 с.

15. Литвинова С. Г. Модель використання електронних освітніх ресурсів в початковій школі. Актуальні питання гуманітарних наук : міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка / [редактори-упорядники: М. Пантук, А. Душний, І. Зимомря]. Дрогобич : Гельветика, 2020. Вип. 27. Том 6. С. 101–105.

17. Максименко С., Меєрович М., Шрагіна Л. Системне мислення: формування і розвиток. К. Видавництво : Києво-Могилянська академія.: 2020. 252 с.

18. Мельник І. В. Розвиток критичного мислення учнів на уроках іноземної мови: бакалаврська робота за спеціальністю 035 «Філологія». Суми.

2018. 42 с. URL: https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream-download/123456789/68563/2/Melnyk_robota.pdf;jsessionid=5CA980B9FE9905895C8A5EDDCCAFD644

19. Нікітченко О. С., Тарасова О. А. Формування навичок критичного мислення на уроках іноземної мови: навчально-практичний посібник. Харків: «Друкарня Мадрид», 2017. 104 с.

20. Омеляненко С. В. Навчання критичного мислення: методичні рекомендації до спецсемінару для студентів психолого-педагогічного факультету. Кіровоград: РВЦ КДПУ ім. В. Винниченка, 2004. 192 с.

21. Пінчук І. О. Особливості розвитку критичного мислення майбутніх учителів англійської мови початкових класів. *Вісник Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка: збірник наукових праць*. Педагогічні науки. Випуск 1 (36). Глухів: Вид-во ГНПУ ім. О. Довженка, 2018. С. 102–111.

22. Пінчук І. О. Іншомовна комунікативна компетентність майбутніх учителів початкової школи: зміст та структура. *Інноваційна педагогіка: науковий журнал*. Випуск 10. Том 2. Одеса: ПУ «Причорноморський науково-дослідний інститут економіки та інновацій», 2019. С. 162-167.

23. Пінчук І. О. Критерії оцінювання іншомовної комунікативної компетентності майбутніх учителів початкової школи. *Педагогічний альманах: збірник наукових праць*. Випуск 44. Херсон: КВНЗ «Херсонська академія неперервної освіти», 2019. С.137-146.

24. Пінчук І. О. Удосконалення змісту іншомовної освіти як умова формування комунікативної компетентності майбутніх учителів початкової школи. *Інноваційна педагогіка: науковий журнал*. Випуск 21. Том 2. Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2020. С. 48-53.

25. Пінчук І. О. Моделювання методичної системи формування іншомовної комунікативної компетентності майбутніх учителів початкової школи. *Вісник Глухівського національного педагогічного університету імені*

Олександра Довженка: збірник наукових праць. Педагогічні науки. Випуск 1 (42). Глухів: Вид-во ГНПУ ім. О. Довженка, 2020. С.121-130.

26. Пінчук І. О. Історико-педагогічний аналіз формування іншомовної комунікативної компетентності майбутніх учителів початкової школи. *Вісник Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького*. Серія «Педагогічні науки». № 1. Черкаси: Вид-во Черкаського національного університету, 2020. С.50-56.

27. Пінчук І. О. Практико зорієнтоване інтерактивне освітнє середовище як умова формування іншомовної комунікативної компетентності майбутніх учителів початкової школи. Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 5. Педагогічні науки: реалії та перспективи. Випуск 72. Том 2. Київ: Видавничий дім «Гельветика», 2020. С. 109-113.

28. Пометун О. І., Пироженко Л. В. Сучасний урок: інтерактивні технології навчання: наук.-метод. посібник. Київ : А.С.К., 2004. 194 с.

29. Розвиток критичного мислення молодших школярів в умовах Нової української школи : методичний посібник / автор-уклад. Н. Б. Ларіонова. Харків: «Друкарня Мадрид», 2019. 64 с.

30. Скоморовська Н. Б. Розвиток критичного мислення старшокласників на уроках української літератури : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. педагогічних наук : спец. 13.00.02 «Українська література». Київ: Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова, 2016. 16 с.

31. Терлецька Л. Г. Критичне мислення як засіб розвитку вмінь учнів аналізувати і застосовувати інформацію: матеріали міжнародної науково-практичної конференції «Розвиток навичок критичного мислення». Київ, 2015. 364 с.

32. Терно С. О. Розвиток критичного мислення старшокласників у процесі навчання історії. Запоріжжя : Запорізький національний університет, 2011. 275 с.

33. Терно С. О. Критичне мислення. Сучасний вимір суспільствознавчої освіти. Запоріжжя: Просвіта, 2009. 268 с.
34. Тягло О. В. Критичне мислення: навч. посібник. Харків: Основа, 2008. 189 с.
35. Харченко Н. В. Критичне мислення як характеристика сучасної особистості підлітка. *Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді*. Київ: Інститут проблем виховання НАПН України, 2016. Вип. 20 (2). С. 276–286.
36. Хачумян Т. І. Поняття «критичне мислення» та його сутність в психолого-педагогічній науці. *Теоретичні питання культури, освіти та виховання: збірник наук. пр.* Київ : Видавничий центр КНЛУ, 2003. Вип. 24, частина 2. С. 171–177.
37. Bloom S. Benjamin, Lorin W. Anderson, David R. Krathwohl. A Taxonomy for Learning, Teaching, and Assessing: A Revision of Bloom's Taxonomy of Educational Objectives, Abridged Edition 1st Edition. L.: Longman, 1st Edition, 2001. 243 p.
38. Bransford J., Stein B. The Ideal Problem Solver: A Guide for Improving Thinking, Learning, and Creativity. W. H. Freeman, 1993. 262 p.
39. Braus J., Wood D. Environmental Education in the Schools: Creating a Program that Works. Washington, DC: Peace Corps Information and Exchange Program, 1993. 210 p.
40. Crawford A., Makinster J., Mathews S., Saul W. Teaching and Learning Strategies for The Thinking Classroom. New York: The International Debate Education Association, 2005. 244 p.
41. Dewey J. How We Think. New York: Cosimo, Inc, 2008. 236 p.
42. Edward de Bono. Six Thinking Hats. UK: Penguin, 2017. 192 p.
43. Ellis D. An Active Thinker. New York: Pantheon Books, 1999. 215 p.
44. Ennis R. Critical thinking. Upper Saddle River, NJ: Prentice Hall, 1996. 407 p.

45. Fisher A. *Critical Thinking. An Introduction.* Cambridge: Cambridge University Press, 2001. 294 p.
46. Halpern D. *Thought and Knowledge: An Introduction to Critical Thinking.* New Jersey: Lawrence Erlbaum Associates, Inc., Publishers, 2003. 394 p.
47. Kahneman, Daniel (2011). *Thinking, Fast and Slow.* Farrar, Straus and Giroux. ISBN 978-0374275631. (Reviewed by Freeman Dyson in *New York Review of Books*, 22 December 2011, pp. 40–44.)
48. Kahneman, Daniel; Sibony, Olivier; Sunstein, Cass R. (2021). *Noise: A Flaw in Human Judgment.* William Collins. ISBN 978-0008308995.
49. Klooster D. What is critical thinking. *Thinking Classroom.* No 4. p. 36–40.
50. Lipman M. *Thinking in Education.* Cambridge University Press, 2003. 304 p.
51. Mason M. *Critical Thinking and Learning.* Singapore: Blackwell Publishing, 2008. 111 p.
52. Paul R. *Critical Thinking: What Every Person Needs to Survive in a Rapidly Changing World.* Rohnert Park, C A: Center for Critical Thinking and Moral Critique, Sonoma State Univ., 1990. 575 p.
53. Piaget J. *The growth of Logical Thinking from Childhood to Adolescence: An Essay on the Construction of Formal Operational Structures.* United Kingdom: Psychology Press, 1958. 356 p.
54. Temple C. *Critical Thinking Across the Curriculum: RWCT in Higher Education.* New York: Open Society Institute, 1996. 185 p.
55. Temple C., Steele J., Meredith K. *RWCT Project: Reading, Writing, Discussion in Every Discipline: Guidebook III.* Washington, DC: International Reading Association for the RWCT Project, 1996. 560 p.
56. Online Cambridge Dictionary [Electronic resource]. URL: <https://dictionary.cambridge.org/ru/словарь/английский/critical-thinking>.
57. Online Oxford Dictionary [Electronic resource]. URL: https://en.oxforddictionaries.com/definition/critical_thinking .

58. Pashko A. O., Pinchuk I. O. Intellectual Methods of Estimation of Intending Primary School Teachers' Foreign Language Communicative Competence. *IEEE International Conference on Advanced Trends in Information Theory (ATIT)*. Kyiv, Ukraine, 2019. pp. 439-444.

59. Pashko A., Pinchuk I. Methods of Classifying Foreign Language Communicative Competence Using the Example of Intending Primary School Teachers. In: Babichev S., Lytvynenko V., Wójcik W., V yshemyrskaya S. (eds) *Lecture Notes in Computational Intelligence and Decision Making. ISDMCI 2020. Advances in Intelligent Systems and Computing*, vol 1246. Springer, Cham. https://doi.org/10.1007/978-3-030-54215-3_7.

60. Pashko A., Pinchuk I. Developing the English Language Communicative Competence of Future Teachers by Means of Mobile Apps. *Advances in Transdisciplinary Engineering*, 2024, 48, 746–755. <https://www.icics.net/conf/2023/AIMEE2023/>.

61. Rakhmanina Alina, Pinchuk Iryna, Vyshnyk Olha, Tryfonova Olena, Koycheva Tetyana, Sydorko Viktor, Iliencko Olena. The Usage of Robotics as an Element of STEM Education in the Educational Process *IJCSNS International Journal of Computer Science and Network Security*, VOL.22 No.5, May 2022, pp. 645-651 (стаття в Web of Science) URL: http://paper.ijcsns.org/07_book/202205/20220590.pdf.

62. Pinchuk I. Analysis of the current state of forming intending primary school teachers' foreign language communicative competence in the process of professional training. *Zhytomyr Ivan Franko State University Journal. Pedagogical Sciences*. Випуск 1 (100). Житомир: Вид-о Житомирського державного університету імені Івана Франка, 2020. С. 61-71.

63. Pinchuk Iryna, Hrona Nataliia, Vyshnyk Olena,. Using Means of Electronic Educational Resources for Learning Lexicology and Phraseology. *Educational Challenges*, Vol. 28, Issue . 2023. URL: http://educationalchallenges.org.ua/index.php/education_challenges/article/view/184/100

Додатки

Додаток А

Таблиця 1

Особливості сучасної комунікації

№	Особливості	Опис
1.	Цифровізація	Сучасний зв'язок переважно цифровий. Люди покладаються на смартфони, комп'ютери та інші електронні пристрої для надсилання повідомлень, здійснення дзвінків і доступу до інформації. Цифрова комунікація включає електронні листи, текстові повідомлення, програми обміну миттєвими повідомленнями та платформи соціальних мереж.
2.	Миттєвість	Зв'язок майже миттєвий. Повідомлення можна надсилати й отримувати в режимі реального часу, незалежно від географічної відстані між людьми. Ця безпосередність призвела до більшого відчуття зв'язку та змінила темп ділової та особистої взаємодії.
3.	Мульти- модальність	Сучасні комунікації часто поєднують різні способи зв'язку в одній платформі чи пристрої. Наприклад, смартфони підтримують текстові, голосові дзвінки, відеодзвінки та обмін мультимедійними повідомленнями, надаючи користувачам ряд можливостей для самовираження.
4.	Глобальне охоплення	Сучасна комунікація має глобальний масштаб. Люди можуть легко спілкуватися з іншими людьми з різних куточків світу, забезпечуючи міжкультурні обміни та співпрацю в небачених раніше масштабах.

5.	Візуальна комунікація	Важливість візуальних елементів, таких як зображення, відео та емодзі, значно зросла в сучасній комунікації. Візуальний вміст часто використовується для передачі емоцій, надання контексту та посилення взаємодії
6.	Соціальні медіа	Платформи соціальних мереж стали центральними для сучасної комунікації. Ці платформи пропонують окремим особам і компаніям простір для обміну оновленнями, думками та вмістом із широкою аудиторією. Вони також сприяють налагодженню контактів і створенню спільноти.
7.	Децентралізація	Комунікація менш централізована, ніж у минулому. Традиційні захисники, такі як газети і телевізійні мережі, були доповнені безліччю онлайн-голосів і впливових людей. Кожен, хто має доступ до Інтернету, потенційно може охопити глобальну аудиторію
8.	Асинхронний зв'язок	Хоча зв'язок у реальному часі поширений, асинхронний зв'язок також поширений. Люди надсилають електронні листи, залишають голосові повідомлення та використовують інші методи, які не вимагають негайної відповіді, що забезпечує гнучкість спілкування.
9.	Налаштування та персоналізація	Комунікаційні засоби та платформи часто дозволяють користувачам налаштовувати свій досвід. Вони можуть вибирати, з ким спілкуватися, який вміст бачити та як надсилати сповіщення, надаючи людям більше контролю над своїм середовищем спілкування.

10	Конфіденційність	У міру того як комунікація стає все більш цифровою, зростає занепокоєння щодо конфіденційності та безпеки даних. Окремі особи та організації повинні пам'ятати про захист даних, шифрування та кібербезпеку, щоб захистити свої комунікації.
11	Перевантаження інформацією	Через величезну кількість інформації, доступної в Інтернеті, люди можуть відчувати перевантаження інформацією. Фільтрування та курування вмісту стали важливими навичками для керування величезним обсягом інформації.
12	Ефемерне спілкування	Деякі платформи та програми підтримують тимчасові або зникаючі повідомлення, які автоматично видаляються через установлений період. Ця функція популярна для людей, які піклуються про конфіденційність, і для обміну вмістом.
13	Віддалена робота та співпраця	Сучасні комунікаційні засоби уможливили віддалену роботу та співпрацю, дозволяючи командам працювати разом незалежно від їх фізичного розташування. Відеоконференції, інструменти управління проектами та програмне забезпечення для спільної роботи стали важливими для бізнесу.
14	Доступність	Сучасні комунікаційні інструменти часто містять функції для підвищення доступності для людей з обмеженими можливостями, роблячи спілкування більш інклюзивним.
15	Соціальний вплив	Сучасна комунікація має глибокий соціальний і політичний вплив, сприяючи рухам, протестам і суспільним змінам завдяки швидкому поширенню інформації та мобілізації людей.

Сучасні мовні технології

На основі аналізу наукової літератури ми визначили, що основні сучасні мовні технології охоплюють широкий спектр інструментів, методів і додатків, які використовують досягнення в обробці природної мови, машинному навчанні та штучному інтелекті, що надає можливості взаємодіяти з людськими мовами та обробляти їх. Далі ми докладніше зупинимося на кожному з *ключових напрямів і прикладів сучасних мовних технологій*.

Послуги мовного перекладу. Хмарні мовні служби надають інструменти для інтеграції перекладу, розпізнавання мовлення та інших мовних можливостей у програмні програми. Одним із найбільш використовуваних видів є машинний переклад. Сучасні системи машинного перекладу, такі як Google Translate і DeepL використовують нейронні мережі та великі набори даних для забезпечення точнішого перекладу між мовами.

Чат-боти та віртуальні помічники. Чат-боти та віртуальні помічники, такі як Siri, Alexa та чат-боти на веб-сайтах, використовують обробка природної мови, щоб розуміти запити та команди користувачів і відповідати на них. Одним із їх різновидів є Legal and Compliance. Такі інструменти допомагають організаціям ефективніше аналізувати та переглядати великі обсяги юридичних документів, контрактів і контенту, пов'язаного з відповідністю. Розуміння мови в автономних транспортних засобах допомагає автономним транспортним засобам розуміти та реагувати на голосові команди та інструкції природною мовою. . Технологія розуміння мови досить схожа. Моделі обробки природної мови можуть розуміти наміри та сутності в запитах користувачів, забезпечуючи більш природну та контекстно-залежну взаємодію в таких програмах, як віртуальні помічники та чат-боти.

Аналіз настроїв. Ця технологія допомагає аналізувати настрої чи емоційний тон у текстових даних, що робить її цінною для розуміння відгуків клієнтів, тенденцій у соціальних мережах і настроїв ринку

Розпізнавання мови. Такі технології, як автоматичне розпізнавання мовлення, перетворюють розмовну мову на текст. Вони використовуються в таких програмах, як голосові помічники, служби транскрипції тощо.

Конспектування тексту. Алгоритми підсумовування тексту можуть автоматично генерувати стислі резюме довгих статей або документів, роблячи інформацію більш доступною.

Генерація мови. Такі мовні моделі, як GPT-3, можуть генерувати текст, схожий на людину, що дозволяє додаткам (dataaspirant.com) генерувати вміст, чат-ботам і творчому написанню. Системи рекомендацій вмісту досить схожі. Вони використовують обробку природної мови, щоб аналізувати поведінку користувачів і рекомендувати контент, наприклад статті, відео чи продукти, на основі індивідуальних уподобань. В охороні здоров'я обробка природної мови використовується для аналізу медичної документації, покращення клінічної документації та отримання інформації з даних пацієнтів.

Розпізнавання іменованих сутностей. Технологія ідентифікує та класифікує іменовані сутності, такі як імена людей, місця, організації та дати в тексті.

Класифікація тексту. Моделі класифікації тексту можуть класифікувати текстові дані за попередньо визначеними категоріями, що робить їх корисними для таких програм, як фільтрація спаму, аналіз настроїв і маркування тем.

Багатомовний пошук. Пошукові системи використовують обробку природної мови, щоб дозволити користувачам шукати інформацію кількома мовами та повертати відповідні результати.

Викладання та вивчення мови. Платформи та додатки для вивчення мови включають обробку природної мови і розпізнавання мовлення, щоб надавати персоналізовані мовні інструкції та відгуки.

Модерація вмісту. Платформи соціальних медіа (en.wikipedia.org) та онлайн-спільноти використовують обробку природної мови для виявлення та фільтрування неприйняттого чи шкідливого вмісту.

Розмовний штучний інтелект. Чат-боти та віртуальні помічники на основі штучного інтелекту використовують обробку природної мови, щоб підтримувати природні розмови, відповідати на запитання та допомагати користувачам у різних сферах.

Збереження мови. Обробка природної мови використовується для оцифрування та збереження мов та історичних текстів, що знаходяться під загрозою зникнення. Культурне та мовне розмаїття. Мовні технології все більше адаптуються до мовного та культурного розмаїття користувачів у всьому світі.

Сучасні мовні технології охоплюють широкий спектр інструментів та ресурсів, які сприяють навчанню, розвитку та використанню мов. Зокрема, використання штучного інтелекту у мовних додатках: багато мобільних додатків для вивчення мов, таких як Duolingo, Babbel або Rosetta Stone, використовують технології штучного інтелекту для персоналізованого навчання, автоматичної оцінки та підказок.

Аудіо- та відеоуроки онлайн: Платформи, такі як YouTube, Coursera, або TED Talks, надають доступ до тисяч відео- та аудіоуроків для вивчення мови. Деякі з них також мають можливість субтитрів та перекладу.

Мобільні додатки для перекладу: такі як Google Translate, Microsoft Translator або DeepL, використовують технології машинного навчання для швидкого та точного перекладу текстів, голосових повідомлень або навіть зображень.

Інтерактивні ігри та вправи: Ігри для вивчення мови, такі як Lingodeer або FluentU, використовують гейміфікацію для залучення користувачів та покращення їхнього навчання.

Спілкування з носіями мови: Мобільні додатки, такі як HelloTalk або Tandem, дозволяють спілкуватися з носіями мови та вивчати їхню мову в реальних розмовах.